

ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET VAN 5 APRIL 1995 HOUDENDE ALGEMENE BEPALINGEN MILIEUBELEID EN HET DECREET VAN 23 DECEMBER 2011 BETREFFENDE HET DUURZAAM BEHEER VAN MATERIAALKRINGLOPEN EN AFVALSTOFFEN

Samenvatting

In voorliggend ontwerp van decreet worden wijzigingen voorgesteld aan het materialendecreet en het decreet algemene bepalingen milieubeleid die nodig zijn voor een correcte omzetting van de gewijzigde Europese kaderrichtlijn afvalstoffen, de gewijzigde richtlijn inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen en de richtlijn betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu.

De meeste bepalingen betreffen technische aanpassingen die weinig of geen beleidsimpact hebben, zoals aanpassingen aan definities.

De bepalingen die wel een beleidsimpact hebben zijn:

- Een rechtsgrond voor het doorrekenen van de zwerfvuilkosten aan de producenten;
- De invoering van minimale criteria waaraan een regeling van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid moet voldoen;
- Een veralgemening van het principe dat afvalinzamelaars hun inzamelformules zo moeten organiseren dat hun klanten worden aangemoedigd afval gescheiden aan te bieden.

De eerste twee punten komen erop neer dat de producenten meer financiële verantwoordelijkheid krijgen voor de kosten die verbonden zijn aan het beheer van afvalstoffen die voortkomen uit de producten die zij op de markt brengen, conform het beginsel van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Het derde punt geeft meer mogelijkheden om via Vlarema financiële stimulansen te voorzien voor het gescheiden aanbieden van recycleerbare afvalstoffen, zowel bij huishoudens als bij bedrijven.

Tenslotte worden enkele aanpassingen voorzien aan de artikelen die een rechtsgrond bieden voor bepalingen rond asbestinventarisatie in Vlarema.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

De Europese kaderrichtlijn afvalstoffen 2008/98 vormt de basis van de Europese afvalstoffenwetgeving en daarmee ook van het Vlaamse afval- en materialenbeleid. Deze richtlijn is recent herzien door richtlijn 2018/851. De lidstaten hebben de tijd tot 5 juli 2020 om die om te zetten in nationale wetgeving.

De richtlijn 2019/904 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu bevat bepalingen om het gebruik terug te dringen van bepaalde kunststofproducten die vaak opduiken als marien zwerfvuil. Deze

richtlijn stelt onder meer dat de kost voor opruiming van zwerfvuil en voor bewustmakingsmaatregelen moet gedragen worden door de producenten voor die kunststoffen die in een bijlage bij de richtlijn zijn opgenomen. Deze kosten moeten, afhankelijk van het type product, ten laatste vanaf 5 januari 2023 of vanaf 31 december 2024 door de producenten worden betaald.

Op 7 juni 2019 werd de richtlijn (EU) 2019/883 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen gepubliceerd in het publicatieblad van de Europese Unie. Deze richtlijn wijzigt richtlijn 2010/65/EU betreffende meldingsformaliteiten voor schepen die aankomen in en/of vertrekken uit havens van de lidstaten, en vervangt de huidige richtlijn 2000/59/EG betreffende havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen. Het doel van deze richtlijn is het mariene milieu te beschermen tegen de negatieve effecten van lozingen van afval van schepen die gebruikmaken van havens in de Europese Unie, en tegelijk te zorgen voor vlot maritiem vervoer, door de beschikbaarheid en het gebruik van toereikende havenontvangstvoorzieningen en de afgifte van afval aan die voorzieningen te verbeteren. De richtlijn is van toepassing op alle zeeschepen die een Europese haven aanlopen, en alle Europese zeehavens. Het toepassingsgebied is dus vrij ruim, want het gaat zowel over grote commerciële zeehavens, vissershavens, terminals op waterwegen waar zeeschepen laden/lossen, tot kleine jachthavens. Overeenkomstig artikel 24 van deze richtlijn moeten de lidstaten uiterlijk op 28 juni 2021 de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking doen treden om aan deze richtlijn te voldoen. Teneinde de richtlijn (EU) 2019/883 in Vlaamse wetgeving te implementeren moeten zowel het materialendecreet als het Vlarema worden gewijzigd.

B. Inhoud

Kaderrichtlijn afvalstoffen

De meeste wijzigingsbepalingen in de kaderrichtlijn afval zijn van technische aard en hebben weinig of geen beleidsimpact. Het gaat om aanpassingen aan

- de algemene doelstelling van het materialendecreet;
- definities;
- criteria met betrekking tot het onderscheid tussen afval en grondstof;
- de inhoud die uitvoeringsplannen en preventieprogramma's minimaal moeten bevatten;
- vereisten bij de behandeling van gevaarlijk afval.

De gewijzigde kaderrichtlijn afval bevat ook nieuwe eisen over de rapportage van afvalstoffengegevens aan de Europese Commissie en de methodes die moeten gehanteerd worden bij berekening van recyclagehoeveelheden. Deze bepalingen zullen niet omgezet worden in Vlaamse wetgeving, maar zullen gevolgd worden wanneer de OVAM rapporteert aan de Europese Commissie.

De gewijzigde kaderrichtlijn bevat minimale criteria waaraan een regeling van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid moet voldoen. Sommige criteria worden overgenomen in het materialendecreet, andere worden op het niveau van uitvoeringsbesluit (Vlarema) opgenomen. Deze criteria hebben betrekking op

- de omschrijving van taken en verantwoordelijkheden van alle actoren betrokken bij een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid
- de vastlegging van doelstellingen en de rapportage daarover
- de wijze van verslaggeving door producenten of hun beheersorganen
- waarborgen van gelijke behandeling van producenten
- stimuleren van preventie en gescheiden inzameling

- de geografische afbakening van de inzameling
- financiële verplichtingen
- maatregelen om afvalstoffen via de juiste kanalen in te zamelen

Eén van die criteria stelt dat de financiële bijdragen die producenten die onder een regeling vallen van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, betalen, de kosten moeten dekken voor

- de gescheiden inzameling, vervoer en beheer van afvalstoffen;
- verstrekken van informatie aan afvalstoffenhouders over mogelijkheden van afvalpreventie, hergebruik en gescheiden inzameling;
- verzamelen en rapporteren van gegevens over producten die in de handel zijn gebracht en over inzameling en verwerking van afval dat uit die producten is voortgekomen.

Bij collectieve systemen moeten, in de mate van het mogelijke, de bijdragen die producenten betalen aan een beheersorgaan gedifferentieerd zijn in functie van duurzaamheid, repareerbaarheid, herbruikbaarheid, recycleerbaarheid en aanwezigheid van gevaarlijke stoffen. De repareerbaarheid moet worden bekeken in verhouding tot de nieuwprijs. Er moet een voldoende grote economische stimulans zijn om het product te repareren. De kosten mogen niet meer bedragen dan de kosten die nodig zijn om de afvalbeheersdiensten op een kostenefficiënte wijze te verrichten.

Bij wijze van uitzondering, voorziet de kaderrichtlijn de mogelijkheid om bovengenoemde kosten maar voor 80 % te laten dekken door de producenten. De overige 20 % moet gedragen worden door de afvalstoffenproducenten of de distributeurs van de producten waaruit het afval is voortgekomen. Voor regelingen van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid die niet voortspruiten uit een Europese verplichting en die zijn ingevoerd vóór 4 juli 2018, mogen die producentenbijdragen zelfs beperkt blijven tot een dekking van 50 %. Dit moet wel gemotiveerd worden op basis van de noodzaak om een adequaat afvalbeheer en de economische levensvatbaarheid te waarborgen. In voorliggend ontwerp van decreet is de uitzondering om de kostendekking te beperken tot 50 % niet opgenomen. De bestaande regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid dienen immers om tegemoet te komen aan Europese verplichtingen en/of dateren van na 4 juli 2018. Zo zijn de regelingen met betrekking tot huishoudelijke en bedrijfsmatige verpakkingen opgesteld in kader van de Europese verpakkingrichtlijn. Bovendien is de nieuwe erkenning afgeleverd aan Fost Plus, ingegaan vanaf januari 2019. De nieuwe aanvaardingsplichtconvenanten voor afvalbanden en afvalolie zijn ingegaan in respectievelijk november 2019 en februari 2020. Daardoor is het betwistbaar of die nog wel kunnen beschouwd worden als systemen die al bestonden van vóór 4 juli 2018. De afspraken rond inzamelwijze en financiering worden immers vastgelegd in dergelijke erkenningen of convenanten. Tenslotte laat de kaderrichtlijn niet toe dat de kostendekking voor bestaande systemen verlaagd wordt naar 50 % als dit vandaag al hoger zou liggen.

In Vlarema wordt voor bepaalde producten gebruik gemaakt van collectieve plannen als invulling van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Het is niet de bedoeling deze collectieve plannen af te schaffen. Wel zullen collectieve plannen niet beschouwd worden als een "regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid", waarvoor de minimumcriteria gelden. Dit omdat deze systemen niet noodzakelijk tot doel hebben om een inzamelsysteem op te zetten door de producenten.

We stellen vast dat de hoeveelheid bedrijfsrestafval in Vlaanderen nauwelijks daalt. Uit sorteeranalyses blijkt nochtans dat er een belangrijke hoeveelheid recycleerbaar afval in het bedrijfsrestafval aanwezig is. Er zijn extra inspanningen

nodig om het voor bedrijven zowel logistiek als financieel interessanter te maken hun recycleerbare afvalstoffen gescheiden aan te bieden. De inzamelaars spelen hier een belangrijke rol in. Deze ontwerpwijziging bevat daarom een voorstel om als algemeen principe in te schrijven dat afvalinzamelaars hun inzamelformules zo moeten organiseren dat hun klanten worden aangemoedigd afval gescheiden aan te bieden. Het kan bijvoorbeeld gaan om te voorzien in geschikte afvalrecipiënten en aangepaste inzamelfrequenties. Maar ook het aanpassen van tariefformules zodat het gescheiden aanbieden van recycleerbaar afval voordeliger wordt dan het aanbieden van dit afval als restafval is wenselijk. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om een tarifiering van (rest)afval op gewicht i.p.v. volume. Bedoeling is dat de Vlaamse Regering daarover nadere regels kan uitwerken. Daarbij kan zowel worden gekozen voor sancties bij inzamelaars die dit niet goed implementeren, als premies voor inzamelaars die dit wel doen. In een volgende Vlaamse-aanpassing zal ook een regeling worden opgenomen die de verantwoordelijkheden van producenten en inzamelaars verduidelijkt bij het inzamelen van bedrijfsafvalstoffen, met als doel het bevorderen van de selectieve inzameling. Met deze toevoeging komen we ook deels tegemoet aan de kaderrichtlijn die lidstaten aanmoedigt gebruik te maken van economische instrumenten om prikkels te bieden voor toepassing van de afvalhiërarchie. Onder meer wordt verwezen naar de invoering van gedifferentieerde afvaltarieven waarbij afvalproducenten aangeslagen worden op basis van de werkelijk geproduceerde hoeveelheid afval en prikkels worden geboden om scheiding aan de bron van recycleerbaar afval en vermindering van restafval aan te moedigen. Een significant prijsverschil hanteren tussen de inzameling van restafval en gescheiden aangeboden afval dat (eventueel na verdere sortering) kan worden gerecycleerd, is tot hiertoe bij onder meer huishoudelijk afval al een krachtig instrument gebleken om recyclage aan te moedigen. Hierbij moet worden opgemerkt dat er ook bij huishoudelijk afval verdere verbetering mogelijk is en we niet enkel bedrijfsafvalstoffen viseren.

Richtlijn vermindering effecten kunststofproducten

De richtlijn 2019/904 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu bevat bepalingen om het gebruik terug te dringen van bepaalde kunststofproducten die vaak opduiken als marien zwerfvuil. Deze richtlijn stelt onder meer dat de kost voor opruiming van zwerfvuil en voor bewustmakingsmaatregelen moet gedragen worden door de producenten voor die kunststoffen die in een bijlage bij de richtlijn zijn opgenomen. Het gaat hier met name om

- bepaalde voedselverpakkingen, zoals dozen, zakjes en wikkels voor voedingsmiddelen
- drankverpakkingen van maximaal 3 liter met uitzondering van glas en metaal
- drinkbekers
- lichte plastic draagtassen
- vochtige doekjes
- ballonnen
- tabaksproducten met filters.

In het voorliggend ontwerp van materialendecreet voorzien we een juridische basis om deze zwerfvuilkosten door te rekenen naar de producenten. Wij wensen dit principe van doorrekenen van de zwerfvuilkost naar de producent te verruimen naar alle producten die een relevant aandeel hebben in de zwerfvuilkost en een relevante milieu-impact hebben. Het materialendecreet geeft het mandaat aan de Vlaamse regering om de producten waarvoor de zwerfvuilkost moet worden betaald aan te duiden en hun aandeel in de kost vast te leggen.

De Vlaamse regering heeft al in 2018 de intentie uitgesproken om producenten financieel verantwoordelijk te stellen voor de opruiming van zwerfvuil. Daarna is de Europese SUP-richtlijn goedgekeurd die lidstaten verplicht alle zwerfvuilkosten door te rekenen naar de producenten voor bepaalde eenmalige plastic producten. Om onterechte verschuivingen te vermijden naar eenmalige producten gemaakt van andere materialen, wordt voorgesteld deze zwerfvuilkosten door te rekenen naar alle producten die een significante impact hebben in het zwerfvuil. Daarmee komen we ook tegemoet aan de reeds jaren geuite kritiek dat de producenten van niet-verpakkingen tot hiertoe geen of weinig verantwoordelijkheid opnemen in de strijd tegen zwerfvuil.

Bijvoorbeeld, het is de bedoeling om ook kauwgomproducenten voor de zwerfvuilkost te laten betalen. Kauwgom komt vaak voor in het zwerfvuil en vraagt specifieke handelingen om het van de openbare ruimte te verwijderen.

Een ander voorbeeld zijn blikjes. Die vallen niet onder de richtlijn kunststoffen, maar we wensen toch dat die net als de andere drankverpakkingen mee betalen aan de zwerfvuilkost. Blikjes zijn een belangrijke stroom in het zwerfvuil (naar schatting 25 % van het zwerfvuil in gewicht) en het kan niet de bedoeling zijn dat we metalen drankverpakkingen bevoordelen ten opzichte van plastic drankverpakkingen, waardoor er nog meer blik in het zwerfvuil verschijnt. Ter vergelijking, PET-flessen vertegenwoordigen naar schatting minder dan 5 % van het gewicht in zwerfvuil.

Ook andere stromen die - al dan niet tijdelijk - in hoge mate in het zwerfvuil terechtkomen, zoals persoonlijk beschermingsmateriaal als mondkmaskers en handschoenen, kunnen in aanmerking komen.

De te betalen zwerfvuilkost zou wel beperkt blijven tot een nog nader te bepalen aandeel van het betreffende product in het zwerfvuil. Dit aandeel kan afhangen van de relatieve hoeveelheid in volume, gewicht of aantal stuks, van de inspanningen nodig om het op te ruimen en van de milieu-impact. Bijvoorbeeld, we willen de mogelijkheid openhouden dat bepaalde afvalstoffen, zoals bepaalde organische fracties als bladeren of snel volledig afbreekbare etensresten, worden vrijgesteld van de verplichting tot betalen van de zwerfvuilkost, omdat de milieu-impact hiervan eerder beperkt is. Over deze bepalingen overleggen we met de andere gewesten en sluiten we desgevallend een interregionaal akkoord af.

Deze doorrekening van de zwerfvuilkost naar de producenten doet geen afbreuk aan de gedeelde verantwoordelijkheid. Ook consumenten moeten aangesproken worden op zwerfvuilgedrag, bijvoorbeeld door communicatie, en door het opdrijven van handavingsinspanningen door lokale besturen waarmee de pakkans wordt verhoogd.

Met deze verschuiving van financiële verantwoordelijkheid richting producenten wordt beter tegemoet gekomen aan het principe "vervuiler betaalt" vastgelegd in artikel 10 van het materialendecreet. Deze verschuiving kan bovendien indirecte positieve milieueffecten hebben. Sinds de jaren negentig zien we in het afvalstoffenbeleid, zowel op Vlaams als op Europees niveau, een grotere verantwoordelijkheid ontstaan richting producenten. Het instrument uitgebreide producentenverantwoordelijkheid genereert extra private middelen voor de inzameling en de milieuvriendelijke verwerking van afvalstoffen. Zo worden via uitgebreide producentenverantwoordelijkheid jaarlijks 110 miljoen euro private middelen ingezet voor afvalbeheer. Dit heeft geleid tot meer selectieve inzameling en recyclage van afvalstoffen. Deze resultaten zouden niet gehaald zijn, mochten de financiële middelen en operationele inzet beperkt zijn gebleven tot de publieke middelen. De opruimkosten voor zwerfvuil vormen een zware kostenpost, vooral voor lokale overheden. Bijvoorbeeld, ondanks het feit dat slechts een minieme fractie van op de markt gebrachte verpakkingen eindigen als

zwerfvuil, ligt de kost voor opruiming van zwerfvuilverpakkingen in een vergelijkbare grootte-orde als de kost van de pmd-inzameling en -recyclage. Deze schaarse publieke middelen kunnen beter besteed worden aan de vele andere uitdagingen waar lokale overheden mee geconfronteerd worden in de omslag naar een lokale klimaatvriendelijke en circulaire economie.

Andere bepalingen in de richtlijn 2019/904 zullen omgezet worden in Vlarema.

Richtlijn havenontvangstvoorzieningen

Om hergebruik en recyclage te vergemakkelijken moet het scheepsafval in de havens gescheiden worden ingezameld. In principe gelden hiervoor de EU-afvalregels, maar omdat schepen internationale regels volgen, mogen de havenontvangstvoorzieningen de afvalfracties inzamelen overeenkomstig de afvalcategorieën omschreven in het internationaal verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen (MARPOL).

Elk schip dat een EU-haven aandoet geeft er, alvorens die haven te verlaten, in principe al zijn afval af. Nieuw is dat bij elke afgifte de inzamelaar een afvalontvangstbewijs moet afgeven aan de kapitein van het schip, en dat de gegevens van de afgifte meteen aangemeld moeten worden in een specifiek daartoe voorziene Europese databank.

Net als in de bestaande richtlijn moeten de kosten voor de inzameling en verwerking van het scheepsafval gedekt worden door bijdragen van schepen: schepen moeten bij het aanlopen van een haven dan ook een indirecte afvalbijdrage betalen, ongeacht of er afval wordt afgegeven. Voor scheepsvuilnis werd in de nieuwe richtlijn evenwel een striktere toepassing voorzien: voor alle vaste afval, met uitzondering van ladingresiduen, geldt een 100% indirect systeem. Dit betekent dat er aan het schip bijkomend geen directe kosten in rekening mogen worden gebracht, teneinde te zorgen voor een recht van afgifte zonder aanvullende kosten op basis van het afgegeven afvalvolume.

Nieuw is ook dat de richtlijn bepalingen meeneemt over passief opgevist afval (het afval dat vissers onbedoeld opvissen): in plaats van dit afval terug te gooien in zee worden vissers gestimuleerd het mee te brengen naar de haven. Om te vermijden dat de vissers de extra kosten voor de inzameling en verwerking van dit passief opgevist afval moeten betalen, moet de overheid dit subsidiëren en mogen vissers het gratis afgeven. Deze subsidie wordt gegeven door de federale overheid.

Daarnaast zijn er strengere maatregelen inzake inspecties aan boord van schepen, wordt de mogelijkheid voorzien voor het geven van financiële prikkels voor de afgifte van residuen uit tankwaswater dat persistente drijvende stoffen bevat, en bevat de nieuwe richtlijn talrijke verplichtingen voor het elektronisch rapporteren en uitwisselen van data en informatie over scheepsafval. Om de interpretatie van bepaalde zaken (methodologie voor het bepalen van voldoende toegewezen opslagcapaciteit, criteria voor schepen die minder afval produceren, methodologie rapportering monitoringsgegevens passief opgevist afval, en elementen van een risicogebaseerd selectiemechanisme voor inspectie van schepen) meer te harmoniseren in EU-havens, worden deze door de Europese Commissie door middel van uitvoeringshandelingen met de EU-lidstaten afgesproken.

Impactanalyse

De invoering van minimumcriteria voor regelingen van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zullen weinig impact hebben op bestaande

regelingen voor huishoudelijke verpakkingen, batterijen, AEEA, voertuigwrakken en afvalbanden. De regeling uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor afvalolie zal weinig impact ondervinden mits erover gewaakt wordt dat de financiële tussenkomsten van de producenten voor de gescheiden inzameling en recyclage van afvalolie bij bedrijven voldoende hoog blijven om de nodige kostendekking te garanderen. Er moet over gewaakt worden dat de vooropgezette doelstellingen gehaald worden en dat de kostendekking door producenten voldoende hoog is. Zo moet de nettokost van gescheiden inzameling en recyclage (d.i. de kost van gescheiden inzameling en recyclage minus opbrengst van de recyclage) voor 80 tot 100 % gedragen worden door de producenten. Dit hoeft niet kostendekkend te zijn voor elke inzameling bij elke individuele afvalstoffenproducent afzonderlijk, maar door de beheersorganen moet het geheel van de middelen die ter beschikking worden gesteld om gescheiden inzameling en recyclage te doen plaatsvinden, wel overeenkomen met minstens 80 % van de netto kost van de gescheiden inzameling en recyclage. Bij de opmaak van een aanvaardingsplichtconvenant zal hiermee rekening gehouden worden. Voor regelingen van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor verpakkingen kunnen in het interregionaal samenwerkingsakkoord verpakkingsafval andere of bijkomende regelingen worden voorzien die specifiek daarop van toepassing zijn.

Het doorrekenen van de zwerfvuilkosten naar producenten zal leiden tot een verschuiving van kosten die vandaag worden gedragen door de lokale en Vlaamse overheden. De opruimkosten voor zwerfvuil worden geraamd op ongeveer 130 miljoen euro per jaar op basis van bevragingen van gemeenten, intercommunales, provincies en Vlaamse agentschappen. Hierbij zitten ook vaak de kosten voor het ledigen van de gemeentelijke afvalbakjes, wat ook moet verrekend worden conform de SUP-richtlijn. In 2019 – 2021 lopen er fractietellingen die ons een beeld zullen geven van de gemiddelde samenstelling van het zwerfvuil. Deze tellingen zullen gebruikt worden als basis voor het verdelen van de opruimkosten over de verschillende producenten. Onder meer zullen verpakkende bedrijven, kauwgomproducenten en tabaksindustrie een proportioneel deel van deze kosten moeten dragen aangezien de producten die zij op de markt brengen een significante bijdrage leveren tot de hoeveelheid zwerfvuil. In 2019 – 2020 loopt er ook een studie om de opruimkosten van zwerfvuil nauwkeuriger in kaart te brengen. De goedkeuring van dit decreet heeft nog geen onmiddellijke budgettaire impact. Het voorziet wel de rechtsgrond om kosten toe te wijzen, eens de studies zijn afgerond. De toewijzing van deze kosten gebeurt idealiter in samenspraak met de andere gewesten, aangezien producenten georganiseerd zijn op de Belgische markt als geheel.

De impact op de burger zal zeer beperkt zijn. Lokale en Vlaamse overheden financieren nu de opruimkost van zwerfvuil. De burger betaalt hiervoor via belastingen. Als deze kosten verschuiven naar de producenten, zullen zij die kosten op de een of andere manier doorrekenen in de prijs van verpakte goederen, tabaksproducten, kauwgom en eventuele andere producten die zij op de markt brengen. Er is dus een verschuiving van kosten van de belastingen betalende burger naar de consument van goederen die soms in het zwerfvuil belanden. Overheden kunnen als alternatief belastingen verlagen of de vrijgekomen middelen besteden aan andere initiatieven die het algemeen belang ten goede komen. Het aandeel van de verhoging in de totale aankoopprijs van een product zal zeer klein zijn.

Wat het gelijkheidsbeginsel betreft, probeert de voorgestelde regeling de lat zoveel mogelijk gelijk te leggen. De Europese richtlijn beperkt de doorrekening van de zwerfvuilkost tot een aantal plastic voorwerpen. Dit is discriminerend ten opzichte van voorwerpen die uit een ander materiaal zijn gemaakt, maar even goed in het zwerfvuil belanden en daar een kost veroorzaken. Daarom wordt hier voorzien in een doorrekening van de zwerfvuilkost naar alle producten die in een

significante hoeveelheid in het zwerfvuil terecht komen en daar een significante milieu-impact veroorzaken.

De invoering van het principe dat formules voor de inzameling van afvalstoffen zo moeten georganiseerd worden dat ze de afvalstoffenproducent stimuleren meer afval gescheiden aan te bieden zal voor huishoudelijke afvalstoffen geen impact hebben. Er bestaat immers al een tarievenvork voor huishoudelijk restafval en het uitvoeringsplan voor huishoudelijk en gelijkaardig bedrijfsafval legt voor huishoudelijke afvalstoffen al minimumeisen op vlak van inzamelfrequentie en inzamelwijzen die gescheiden inzameling moeten garanderen. Voor de inzameling van bedrijfsafvalstoffen kan het impact hebben op die inzamelaars die te weinig inspanningen doen om hun klanten te doen overschakelen op het aanbieden van gescheiden afvalstromen met oog op recyclage (al dan niet met nasortering). De impact van dit principe zal pas kunnen ingeschat worden als er een concrete regeling is. Dit hoeft geen stijging met zich mee te brengen van de inzamelkost van afval, vermits een differentiatie van tarieven ook kan bekomen worden door restafval duurder te maken en gescheiden recycleerbare stromen goedkoper. Bovendien leiden de huidige inzamelformules (bv. volumetarifiering in plaats van gewichtstarifiering) vaak tot onnodige kosten voor de afvalstoffenproducenten.

De invoering van de meeste bepalingen van de nieuwe richtlijn havenontvangstvoorzieningen zal weinig impact hebben op de bestaande regelingen voor de inzameling van scheepsafval zoals die momenteel in de Vlaamse havens worden toegepast. De uitzondering hierop is de invoering van een 100% indirect kostendekkingssysteem voor alle vast afval, met uitzondering van ladingresiduen. Er zullen aan het schip immers bijkomend geen directe kosten in rekening mogen worden gebracht, teneinde te zorgen voor een recht van afgifte zonder aanvullende kosten op basis van het afgegeven afvalvolume. Deze bepaling heeft een impact op de bestaande regelingen omdat de havenbesturen nu de volledige kost aan de schepen zullen moeten doorrekenen, terwijl het niet alleen bijzonder moeilijk is die volledige kost in te schatten maar bovendien ook moeilijk in te schatten is hoeveel afval de schepen in het nieuwe systeem zullen afgeven. Of deze wijzigingen ook een impact zullen hebben op de tarieven die afvalinzamelaars aanrekenen voor de inzameling en verwerking van afvalstoffen is nog niet duidelijk. Mogelijk moeten afspraken worden gemaakt tussen afvalinzamelaars en havenbesturen over de tariefzetting bij afvalinzameling.

Implementatie

Het is de bedoeling de wijzigingsbepalingen van de decreten onmiddellijk in werking te laten treden.

De bepalingen rond zwerfvuilkosten zullen nog nader uitgewerkt moeten worden in een interregionaal akkoord of in uitvoeringsbesluiten. Het is de bedoeling deze uitvoerende maatregelen te laten ingaan vanaf 1 januari 2023, overeenkomend met de timing voorzien in de SUP-richtlijn.

C. Totstandkomingsprocedure

De Inspectie van Financiën heeft op 24 april 2020 gunstig advies gegeven.

Het begrotingsakkoord werd verleend op 2 juli 2020.

Het voorontwerp van decreet werd voor de 1^e keer principieel goedgekeurd op 17 juli 2020.

De Minaraad heeft advies gegeven op 8 september 2020. De wijzigingen aan het ontwerp naar aanleiding van dit advies of de motivatie om de ontwerpteksten niet te wijzigen zijn beschreven in C.1.

De Vlaamse Toezichtcommissie voor verwerking van persoonsgegevens heeft advies gegeven op 8 september 2020. Dit advies was gunstig en gaf geen aanleiding tot wijziging van het ontwerp.

De SERV heeft advies gegeven op 14 september 2020. De wijzigingen aan het ontwerp naar aanleiding van dit advies of de motivatie om de ontwerpteksten niet te wijzigen zijn beschreven in C.1.

Het voorontwerp van decreet werd voor de 2e keer principieel goedgekeurd op 30 oktober 2020.

De Raad van State heeft advies gegeven op 2 december 2020. De wijzigingen aan het ontwerp naar aanleiding van dit advies of de motivatie om de ontwerpteksten niet te wijzigen zijn beschreven in C.2.

C.1 Bespreking adviezen van de Minaraad en SERV

De Minaraad en de SERV hebben op respectievelijk 8 en 14 september 2020 hun advies afgeleverd. In de kaderstukken hieronder staan de adviezen van de raadspartners, gerangschikt volgens thema. Bij elk advies wordt aangegeven of dit aanleiding heeft gegeven tot wijziging van de ontwerpteksten of de memorie met bijhorende motivatie.

a) Zwerfvuilkosten

De mate van detail in het materialendecreet mbt de doorrekening van zwerfvuilkosten aan producenten

Voka, Unizo en Boerenbond vragen om enkel de grote principes van de Europese kaderrichtlijn afvalstoffen en Single-use plastics richtlijn (SUP-richtlijn) op te nemen in het Materialendecreet en de details verder uit te werken in het VLAREMA en het Interregionaal Samenwerkingsakkoord (ISA).

VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO zijn er voorstander van dat het Materialendecreet, als kaderdecreet, de kapstukken bevat die nodig zijn om een geïntegreerd Vlaams materialenbeleid te kunnen voeren.

De ontwerpteksten in artikel 11, 5° komen al voor een groot deel tegemoet aan de opmerkingen van de partners van de MINARAad. Daarom worden de ontwerpteksten niet gewijzigd naar aanleiding van het advies.

Een regeling over de zwerfvuilkosten bestaat uit

- 1) Een beslissing dat zwerfvuilkosten worden doorgerekend naar de producenten voor die producten die een belangrijke impact hebben in het zwerfvuil;
- 2) Een beslissing over uit welke elementen de zwerfvuilkosten bestaan;
- 3) Meer gedetailleerde afspraken over welke producten een belangrijke impact hebben in het zwerfvuil;
- 4) Vastleggen van de hoogte van de zwerfvuilkosten;
- 5) afspraken over de inning van de vergoedingen van producenten en de verdeling over de drie gewesten;
- 6) Afspraken over de vergoeding van de overheden.

Beslissingen 1) en 2) zijn principieel en zijn om die reden vastgelegd in het materialendecreet. Beslissing 3) moet worden vastgelegd in Vlarema. Beslissing 5) wordt best vastgelegd in een interregionaal akkoord waarover de gewesten momenteel in gesprek zijn. Beslissingen 4) en 6) moeten nog meer in detail geregeld worden. De algemene principes worden dus vastgelegd in het materialendecreet en de details verder uitgewerkt in andere wetgeving.

Het gebruik van het materialendecreet als rechtsgrond voor regelingen rond verpakkingen

Voka, Boerenbond en Unizo vragen om zowel in het ontwerp van decreet als de memorie van toelichting verwijzingen naar verpakkingen weg te laten, omdat het ISA hiervoor het aangewezen beleidskader vormt. Men vraagt om dit ook zo aan te geven in de impactanalyse en de samenvatting. Het spreiden van regelgeving en engagementen omtrent verpakkingen over vier beleidsankerpunten van een totaal verschillende natuur (i. Materialendecreet en VLAREMA, ii. ISA, iii. de erkenningen van FostPlus en Valipac, en iv. een Green Deal Preventie en Hergebruik van Verpakkingen zoals door de OVAM wordt nagestreefd), zal volgens hen leiden tot een kluwen waar niemand nog aan uit geraakt.

Om dezelfde reden vragen Voka, Unizo en Boerenbond om in het artikel rond de preventieprogramma's elke verwijzing naar verpakkingen weg te laten.

Ook de SERV vindt dat alles wat verpakkingsafval betreft, via een samenwerkingsakkoord moet worden geregeld in de Interregionale verpakkingscommissie, zodat minstens in de drie gewesten eenzelfde regeling geldt.

VVSG, BBL, ACV, ABVV en OECO treden dit standpunt niet bij. Om tijdig de SUP-richtlijn om te zetten vormt het Materialendecreet een betere keuze dan het ISA. Een nieuw ISA moet eerst onderhandeld worden binnen de schoot van de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) en daarna nog politiek gevalideerd worden in de drie betrokken regio's. Bij het doorlopen van een dergelijke procedure halen we de deadline voor omzetting bijna zeker niet. Men wijst er verder op dat de SUP-richtlijn niet alleen voor zwerfvuilgevoelige (kunststoffen) verpakkingen de invoering van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) met zich meebrengt, maar ook voor bv. kauwgom, sigarettenpeuken, Indien men de verpakkingsgerelateerde UPV-bepalingen van de SUP-richtlijn zou omzetten via het ISA en voor overige stromen via het Materialendecreet, creëert men mogelijk net een ingewikkelder kluwen aan regelgeving. Omwille van de ongewenste doorwerking op diverse artikelen waaraan men veel belang hecht (bv. inzake de financiering van de zwerfvuilkosten), kunnen VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO de vraag, om verpakkingen buiten de scope van dit dossier te houden, niet bijtreden.

BBL, VVSG, ABVV, ACV en OECO kunnen zich niet verenigen met de door Voka, Unizo en Boerenbond gevraagde weglatingen van verwijzingen naar verpakkingen. Door ook verpakkingen op te nemen in het artikel rond preventieprogramma's stelt men zich tot doel om ook preventie te bekomen via de vernoemde instrumenten voor "zover relevant en passend binnen de bevoegdheden," aldus de toelichting. Hiermee kan men volgens BBL, VVSG, ABVV, ACV en OECO ook aan de slag in het kader van het ISA, waarbinnen preventie overigens net een onderbelicht aspect vormt.

De ontwerp teksten van de artikelen en de memorie worden niet gewijzigd naar aanleiding van deze adviezen. Deels omdat de adviezen sterk verdeeld zijn, deels omdat er inhoudelijke bezwaren zijn die hieronder worden toegelicht.

Het materialendecreet legt de algemene principes vast van het Vlaamse afval- en materialenbeleid. Alle bepalingen uit het materialendecreet gelden ook voor verpakkingen, tenzij uitdrukkelijk anders geregeld in het ISA. Bijvoorbeeld, het verbod op het onbeheerd achterlaten, vastgelegd in het materialendecreet, geldt ook voor verpakkingen. De verplichting om bepaalde afvalstoffen gescheiden aan te bieden vinden hun rechtsgrond in het materialendecreet. Zo is de gescheiden inzameling van pmd als verplichting opgenomen in Vlarema. Maatregelen voor de preventie van verpakkingsafval, zoals rond plastic zakken en het gebruik van eenmalige drankverpakkingen bij overheden en op evenementen, zijn geregeld in het Vlarema. Het uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval en bedrijfsverpakkingen bevat een hoofdstuk rond verpakkingen. Het bestaande ISA vervult niet de functie van een volledig aparte wetgeving waarin alle bepalingen rond verpakkingen zijn gebundeld. Het dient enkel om die elementen te regelen die best uniform uitgevoerd worden in de drie gewesten. Een bundeling van alle verpakkingsmaatregelen in het ISA leidt niet noodzakelijk tot een eenvoudiger wetgeving. Bijvoorbeeld, de erkenningen voor Fost Plus en Valipac geven verdere uitvoering aan het ISA en kunnen dus niet vervangen worden door het ISA zelf. De green deal is geen wetgevend initiatief en is gebaseerd op een vrijwillig engagement van de betrokkenen. De herhaling van bepalingen in het materialendecreet die ook van toepassing zijn op verpakkingen, zou leiden tot dubbele wetgeving die telkens simultaan moet aangepast worden om coherent te zijn. Dit zou leiden tot situaties waarbij veranderingen in de afvalwetgeving telkens moeten onderhandeld worden met de andere gewesten. Dit zou neerkomen op een herfederaliseren van de afvalwetgeving.

Bovenstaande argumentatie houdt dus niet in dat er naar aanleiding van deze aanpassing van het materialendecreet geen bijkomende bepalingen kunnen worden opgenomen in het interregionaal samenwerkingsakkoord verpakkingen. Waar samenwerking tussen de gewesten wenselijk is, kan en zal dit uiteraard wel gedaan worden.

De doorrekening van zwerfvuilkosten naar producenten voor alle producten die een belangrijke impact hebben in zwerfvuul

Voka en Unizo willen de scope van de doorrekening van zwerfvuilkosten beperken tot die producten die genoemd zijn in de SUP-richtlijn. Voka en Unizo steunen de strijd tegen zwerfvuul, maar verwijzen naar de uitgebreide acties van Mooimakers op het gebied van sensibilisering, ondersteuning van burgers, verenigingen, scholen, gemeenten en intercommunales, samenwerkingsverbanden, monitoring, Het doorrekenen van zwerfvuilkosten die niet zijn opgenomen in de SUP-richtlijn is volgens hen gold-plating.

VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO steunen daarentegen het voorstel om de zwerfvuilkosten, die vandaag in belangrijke mate worden gedragen door de lokale en Vlaamse besturen, door te rekenen aan de producenten van alle producten waarvan de afvalstromen een relevant aandeel in de totale zwerfvuilkost en een significante milieudruk veroorzaken.

De adviezen van de partners van de MINAraad zijn verdeeld. Er zijn ook inhoudelijke redenen aan te geven om de voorgestelde teksten in artikel 11 met betrekking tot de doorrekening van de zwerfvuilkosten ongewijzigd te laten. Hieronder volgt de motivatie.

In de conceptnota verpakkingen/zwerfvuilbeleid 2.0 goedgekeurd door de Vlaamse regering in juni 2018, staat "Verantwoordelijkheid voor voorkomen en opruimen zwerfvuil verhalen op de verantwoordelijken: Dit komt neer op het uitbreiden van het beginsel van de producentenverantwoordelijkheid richting mede financiële verantwoordelijkheid voor het opruimen van zwerfvuil. De middelen die worden gegenereerd als bijdrage in de opruimkost van verpakkingenafval in zwerfvuil, kunnen worden doorgestort naar de lokale, provinciale en Vlaamse overheden die instaan voor de opruiming van zwerfvuil en voor de werking van de Mooimakers.[...] Zwerfvuil betreft uiteraard meer dan verpakkingen alleen. We maken dan ook werk van producentenverantwoordelijkheid voor andere bronnen van zwerfvuil, zoals sigarettenpeuken en kauwgom. Het bepalen van ieders aandeel gebeurt op basis van de nulmeting waarvoor de methodiek in overleg met alle betrokken actoren wordt bepaald. "

De Vlaamse regering had dus al van voor de goedkeuring van de Europese SUP-richtlijn de intentie om producenten financieel verantwoordelijk te stellen voor de opruiming van zwerfvuil. Niet alleen verpakkingen vallen hieronder, maar ook andere producten zoals kauwgom. Deze wijziging van het materialendecreet is dus een implementatie van reeds beslist Vlaams beleid en geen strengere toepassing van Europese richtlijnen.

Afstemming met Europese richtsnoeren ter verduidelijking van de SUP-richtlijn

Voka, Unizo en Boerenbond wijzen op de sterke concurrentie met de buurlanden en de stijgende trend inzake grensaankoop. Daarom is het belangrijk om de verdere verfijning op Europees niveau van de SUP-richtlijn af te wachten. Dit met het oog op een geharmoniseerde implementatie van de SUP-richtlijn in de verschillende gewesten, maar ook in de buurlanden.

De SERV vindt dat bij de voorbereiding van de omzetting van de SUP richtlijn moet rekening gehouden worden met de Europese guidelines die nu worden uitgewerkt en moet worden bekeken welke regelingen onze buurlanden zullen implementeren.

VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO menen dat de Europese guidelines die nog in uitwerking zijn, mogelijks wel zullen helpen om de hoogte van de verschillende zwerfvuilkosten te bepalen. Het algemene, in de SUP-richtlijn opgenomen, financieringsprincipe zullen deze evenwel niet wijzigen.

De verwachte verfijning op Europees niveau met richtsnoeren heeft betrekking op de manier waarop de hoogte van zwerfvuilkosten berekend wordt, de bepaling van de samenstelling van het zwerfvuil en de wijze van rapportering. Dit zijn elementen die ook op Vlaams niveau nog moeten beslist worden en niet worden geregeld in het materialendecreet. Er is dus nog tijd om de Europese verfijning toe te passen in meer gedetailleerde afspraken. Deze verfijning zal echter geen impact hebben op de algemene principes die zijn vastgelegd in het voorontwerp van materialendecreet.

Economische gevolgen van de doorrekening van zwerfvuilkosten

Indien het Vlaamse Gewest als enige regio tot een veralgemeende doorrekening zou beslissen, zal dit volgens Voka en Unizo nadelige economische gevolgen hebben voor zowel de producenten als de gebruikers van de producten die niet onder het toepassingsgebied van de SUP-richtlijn vallen: deze producten zullen in Vlaanderen (nog) duurder worden dan in onze buurlanden (en de andere gewesten), met een oneerlijk speelveld tot gevolg. Dit moet absoluut vermeden worden. De stelling in de memorie van toelichting, als zou de zwerfvuilkost geen onoverkomelijke kost vormen voor de producent, is te kort door de bocht. De analyse die hieraan ten grondslag ligt veronachtzaamt compleet het gegeven dat er in Vlaanderen/België reeds meerdere lasten (taksen, heffingen, bijdragen,...) betaald moeten worden, hetgeen vandaag reeds resulteert in hogere prijzen voor onder andere de voedingsproducten. Diverse analyses hebben reeds aangetoond dat een eenzijdige verhoging van de lasten op voedingsproducten onmiddellijk resulteert in een verhoging van de grensaankopen.

VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO steunen daarentegen het voorstel van de Vlaamse Regering om de zwerfvuilkosten, die vandaag in belangrijke mate worden gedragen door de lokale en Vlaamse besturen, door te rekenen aan de producenten van alle producten waarvan de afvalstromen een relevant aandeel in de totale zwerfvuilkost en een significante milieudruk veroorzaken. Dit om te vermijden dat een producent zich aan deze kosten zou onttrekken door een verpakking uit een ander materiaal te gebruiken, bv. door alle plastic flesjes te vervangen door blikjes. Het moet inderdaad de bedoeling zijn om de totale hoeveelheid zwerfvuil substantieel te verminderen. Voor VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO is het dan ook heel belangrijk dat punt 5° van wijzigingsartikel 11 blijft staan zoals het nu geformuleerd is, met inbegrip van de letterlijke overname van de zwerfvuilkostenposten uit de SUP-richtlijn. Deze lijst sluit helemaal aan bij de praktijk: uit de diverse studies van de OVAM blijkt dat dit inderdaad de belangrijkste kostenposten zijn. VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO steunen het principe van het doorrekenen van de zwerfvuilkosten via UPV, omdat de producenten, via het ontwerp van zowel hun product als businessmodel, het best geplaatst zijn om deze zwerfvuilkosten te proberen vermijden. Het voorstel van de Vlaamse Regering om het SUP-financieringsprincipe door te trekken naar alle relevante fracties, sluit volgens VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO ook aan bij de geest van het nieuwe EU-actieplan, dat een duurzame transformatie van alle grondstofintensieve waardeketens beoogt, waaronder ook (alle) verpakkingen. Hierbij aansluitend, onderschrijven VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO de volgende appreciatie die is opgenomen in de begeleidende nota aan de regering: "De Inspectie van Financiën benadrukt het belang van een gelijke behandeling van de diverse sectoren in kader van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Dit bevestigt de keuze om de zwerfvuilkosten door te rekenen aan alle producenten die producten op de markt brengen die in het zwerfvuil belanden, voor zover dit significant is, en dit niet te beperken tot een specifieke groep producenten."

Er is inderdaad een verschil tussen distributieprijzen in België en de buurlanden, wat aanleiding geeft tot grensaankopen. Deze verschillen zijn echter te wijten aan een complex samenspel van diverse factoren, die niet enkel te maken hebben met milieuverplichtingen. Ook logistiek, mobiliteit, ruimtelijke factoren, verschillend landschap van marktspelers, verschillen in de aanvoerketen, enz. hebben hier een impact op. Er zijn ook verschillen in milieuwetgeving die net een verhogend effect kunnen hebben op aankopen in het buitenland. Zo moet in Nederland en Duitsland statiegeld betaald worden op bepaalde verpakkingen. Je kan van een milieuwetgeving niet verwachten dat ze alle bestaande

marktverschillen tussen landen wegwerkt. Met de SUP-richtlijn wordt een stap gezet richting een meer gelijk speelveld. Alle landen zullen immers zwerfviulskosten moeten doorrekenen naar hun producenten, minimaal voor die producten die genoemd zijn in deze richtlijn. De SUP-richtlijn creëert echter een nieuwe ongelijkheid in het speelveld. Dranken gekocht in plastic flessen zullen relatief duurder worden dan dranken gekocht in blik en drankkartons. Zo kan een verschuiving ontstaan richting andere verpakkingen zonder dat daar een milieureden of economische reden voor bestaat. Deze ongelijkheid willen we tegengaan met dit voorstel.

Verder lopen er gesprekken met de andere gewesten over een interregionaal akkoord voor een uniforme inning van de vergoedingen voor zwerfviulskosten zodat marktverschillen tussen gewesten worden weggewerkt.

Zwerfviul afkomstig van blikjes

Voor Boerenbond is het cruciaal dat het aandeel zwerfviul, met inbegrip van de blikjes, vermindert. Het is belangrijk dat ook op deze blikjes wordt ingezet omdat ze direct zware gevolgen hebben voor runderen. Om een geharmoniseerde implementatie te bekomen, meent Boerenbond dat het financieringssysteem voor het geheel best wordt uitgewerkt op het niveau van België (binnen een ISA) en nog beter op het niveau van Europa, zodat een level playing field wordt gegarandeerd.

Een verhaling van de zwerfviulskosten op plastic verpakkingen en niet op blikjes, kan ertoe leiden dat er nog meer drank wordt verkocht in blikjes en daardoor op relatief korte termijn nog meer schade ontstaat aan runderen. Daarom onderschrijven we het belang van een gelijkaardige regeling in de andere gewesten en zelfs van een Europese regeling. In dat kader lopen er daarom ook gesprekken voor de afsluiting van een interregionaal akkoord voor de inning van vergoedingen van de zwerfviulskosten. Dit mag ons echter niet tegenhouden om nu al op Vlaams niveau te voorkomen dat er een sterke toename is van de consumptie van blikjes.

Koppeling tussen aandeel zwerfviul en bijdrage in de zwerfviulkost

De Minaraad onderschrijft de uit de SUP-richtlijn overgenomen vereisten dat bij een doorrekening van zwerfviulskosten aan een producent er (i) een duidelijke koppeling moet zijn tussen de gevraagde financiële bijdrage en het aandeel van diens producten in het zwerfviul, en (ii) dat de inzameling van het zwerfviul op een kostenefficiënte wijze dient te gebeuren. De Raad ondersteunt dan ook de initiatieven die de OVAM, in overleg met de betrokken actoren, onderneemt om dit te helpen verzekeren, met name de zwerfviulstudie en het opstellen van referentieinzamelingsscenario's. De Raad vraagt eveneens om dit in nauw overleg te doen met de andere gewesten, alsook dat de studie moet gebeuren op basis van geverifieerde en onderbouwde gegevens met het oog op efficiëntie.

Dit advies wordt gevolgd. De zwerfviulstudie naar referentiekosten voor opruiming zwerfviul wordt zo goed mogelijk uitgevoerd op basis van objectieve gegevens. De Vlaamse overheid is ook in gesprek met de andere gewesten over de afsluiting van een interregionaal akkoord voor onder meer de doorrekening van de zwerfviulskosten. We zullen de aanpak en de resultaten van onze studies delen met de andere gewesten en ook hun inzichten meenemen. De producenten zijn op nationaal niveau georganiseerd, het is dan ook logisch om hierrond overeenstemming te zoeken op interregionaal niveau.

Helder Communiceren over besteding vrijgekomen overheidsmiddelen

De Minaraad sluit zich aan bij de vraag van de Inspectie van Financiën om open en transparant met de belastingbetalers te communiceren over de overheidsmiddelen die vrijkomen bij de doorrekening van zwerfviulkosten aan producenten.

Dit advies wordt gevolgd. In overleg met de VVSG zal de monitoring worden opgezet van de besteding van de vrijgekomen overheidsmiddelen.

Onderbouwing van het zwerfviulbeleid

Volgens de SERV is het doel van de voorgestelde regeling het verschuiven van de zwerfviulkosten van de overheid naar de producenten, die deze kosten op hun beurt kunnen doorrekenen aan de consument. Of dit ook effect zal hebben op de hoeveelheid zwerfviul is niet alleen onduidelijk, het wordt blijkbaar zelfs niet beoogd. Volgens de SERV moet dit nochtans het uitgangspunt zijn. Dit vergt antwoorden op vragen zoals "waarom gooit iemand iets illegaal weg?" "op welke manier kan dergelijk gedrag bijgestuurd worden?" "hoe kan het beleid hierop inspelen?". Op basis van gedragsinzichten – en eventueel door praktijktesten van alternatieven (cf. randomised controlled trials) – moet het probleem nader worden verkend en nagegaan worden welke beleidsmaatregelen effectief werken.

Daarom moet volgens de SERV in de eerste plaats een analyse gemaakt worden, niet enkel van de samenstelling van de verschillende fracties, maar ook waarom er te veel zwerfviul voorkomt of waarom de hoeveelheden onvoldoende dalen. Een evaluatie van de campagne Mooimakers kan hiervan onderdeel zijn (cf. pilootproject "nudging" in 21 scholen).

De Vlaamse regering heeft al in 2018 de intentie uitgesproken om producenten financieel verantwoordelijk te stellen voor de opruiming van zwerfviul. Daarna is de Europese SUP-richtlijn goedgekeurd die lidstaten verplicht alle zwerfviulkosten door te rekenen naar de producenten voor bepaalde eenmalige plastic producten. Om onterechte verschuivingen te vermijden naar eenmalige producten gemaakt van andere materialen, wordt voorgesteld deze zwerfviulkosten door te rekenen naar alle producten die een significante impact hebben in het zwerfviul. Daarmee komen we ook tegemoet aan de reeds jaren geuite kritiek dat de producenten van niet-verpakkingen tot hiertoe geen of weinig verantwoordelijkheid opnemen in de strijd tegen zwerfviul.

De stelling dat een verschuiving van financiële verantwoordelijkheid richting producenten als uitgangspunt moet hebben dat de hoeveelheid zwerfviul daarmee daalt, klopt niet. Het principe vervuiler betaalt vastgelegd in artikel 10 van het materialendecreet stelt "Overeenkomstig het beginsel 'de vervuiler betaalt' worden de kosten van het afvalstoffenbeheer gedragen door de eerste afvalstoffenproducent, de huidige of de vorige houders van afvalstoffen, de producent van het product waaruit het afval is voortgekomen, of de distributeurs of invoerders van een dergelijk product." De hier voorgestelde regeling is meer conform het principe vervuiler betaalt, dan de huidige regeling waarbij publieke middelen worden gebruikt voor de opruiming van zwerfviul. Het principe vervuiler betaalt is een beginsel dat op zichzelf staat en niet aan geldigheid verliest wanneer de toepassing ervan niet tot een directe milieuwinst zou leiden.

Bovendien klopt het niet dat een verschuiving van financiële verantwoordelijkheid richting producenten geen positieve milieu-effecten heeft. Sinds de jaren

negentig zien we in het afvalstoffenbeleid, zowel op Vlaams als op Europees niveau, een grotere verantwoordelijkheid ontstaan richting producenten. Het instrument uitgebreide producentenverantwoordelijkheid genereert extra private middelen voor de inzameling en de milieuvriendelijke verwerking van afvalstoffen. Dit heeft geleid tot meer selectieve inzameling en recyclage van afvalstoffen. Deze resultaten zouden niet gehaald zijn, mochten de financiële middelen en operationele inzet beperkt zijn gebleven tot de publieke middelen. De opruimkosten voor zwerfvuil vormen een zware kostenpost, vooral voor lokale overheden. Deze schaarse publieke middelen kunnen beter besteed worden aan de vele andere uitdagingen waar lokale overheden mee geconfronteerd worden in de omslag naar een lokale klimaatvriendelijke en circulaire economie. Vandaar dat het ook belangrijk is dat we in overleg met VVSG erover waken dat de vrijgekomen middelen worden ingezet voor de vele milieu-uitdagingen.

We onderschrijven het belang van een evaluatie van het zwerfvuilbeleid. We wijzen erop dat het zwerfvuilbeleid de voorbije jaren reeds één van de belangrijkste focuspunten is geweest in het beleidsvoorbereidend werk rond afvalbeheer: impactanalyses over de invoering van statiegeld, jaarlijkse metingen van de netheidsindex, tweejaarlijkse monitoring van de hoeveelheid zwerfvuil en de opruimkosten ervan, intensieve fractietellingen voor het meten van de samenstelling van het zwerfvuil, studie voor het bepalen van een referentiekost voor de opruiming van zwerfvuil, impactstudies over cateringmateriaal op evenementen... Dit neemt niet weg dat er nog meer inspanningen kunnen gebeuren, bv door het uitvoeren van studies naar gedragsverandering. Ook hier zijn extra financiële middelen voor nodig. We zullen ook meer aandacht besteden aan cijfers van op de markt gebrachte hoeveelheid producten. Dit kan verduidelijken waar het beleid meer moet inzetten op preventie. Deze studies en data-analyse kunnen echter geen reden zijn om een doorrekening van zwerfvuilkosten conform het principe vervuiler betaalt uit te stellen of af te voeren.

b) Minimale criteria voor UPV-regelingen

Voldoen bestaande UPV-systemen aan de vereiste kostendekking?

Voka, Unizo en Boerenbond steunen het voorstel van de Vlaamse Regering om de bestaande keuzemogelijkheid aangaande UPV-systemen te behouden, maar gaan niet akkoord met de stellingname dat de UPV-regeling voor bedrijfsmatig verpakkingsafval (met Valipac als beheerorganisme) mogelijk niet voldoet aan het principe van de volledige kostendekking. Daarom, en omdat het ISA voor verpakkingen het aangewezen beleidskader vormt, vraagt men om dit aan te passen in de tekst.

In een voorbereidende beleidsstudie uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie is Valipac met naam genoemd als een systeem dat niet voldoet aan de nieuwe Europese regels mbt kostendekking voor UPV-regelingen. Ook al hebben deze beleidsstudies slechts een adviserende rol en is door de Europese Commissie nog geen formeel standpunt ingenomen, de stelling dat het Valipac systeem mogelijk niet voldoet, is niet ongegrond. De vermelding van Valipac in de memorie is echter niet van wezenlijk belang voor de inhoud van de voorgestelde wijziging van het materialendecreet. Daarom is de verwijzing naar Valipac in de memorie geschrapt.

Doelstellingen en autonomie van beheerorganismen

Voka, Unizo en Boerenbond vestigen ook de aandacht op artikel 11 van het ontwerpdecreet, dat aan de Vlaamse Regering een ruimere bevoegdheid geeft om een financiële verantwoordelijkheid op te leggen aan producenten. In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat hierbij ook gedacht kan worden aan een bijdrage in de kosten voor sensibilisering, handhaving of andere beleidstaken. Voka, Unizo en Boerenbond geven aan principieel niet tegen meer verantwoordelijkheid te zijn, als die verantwoordelijkheid rekening houdt met de draagkracht van het beheerorganisme en er ook toe leidt dat men zelf kan beslissen welke maatregelen er zullen genomen worden en hoe deze zullen geïmplementeerd worden om de doelstellingen te bereiken.

Wij onderschrijven de stelling dat de toekenning van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid betekent dat er duidelijke doelstellingen worden afgesproken en dat de producenten vrijheid krijgen om de meest passende maatregelen te nemen, uiteraard binnen het bestaande wettelijke kader. Dit wordt zo ook verduidelijkt in de memorie van toelichting.

Financiering van handhaving

Voka, Unizo en Boerenbond zien momenteel geen rechtsgrond om de beheerorganismen (en dus ook producenten) mee verantwoordelijk te laten zijn voor de handhaving. Handhaving blijft een bevoegdheid van de Vlaamse administratie. Zolang hiervoor geen gedragen juridisch kader is uitgewerkt, mag handhaving niet tot het takenpakket worden gerekend van de beheerorganismen. Voka, Unizo en Boerenbond vragen dan ook om de zinsnede "handhaving of andere beleidstaken" uit de tekst te schrappen. Voor de SERV is het alvast duidelijk dat het uitoefenen van toezicht en het opleggen van administratieve sancties taken zijn van de uitvoerende macht en de kosten hiervan niet moeten doorgerekend worden in het kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

BBL en VVSG zijn wel voorstander voor het behoud van de huidige toelichting bij art. 11, waarbij met name een ruimere bevoegdheid wordt toegekend aan de Vlaamse Regering om een financiële verantwoordelijkheid op te leggen aan producenten. Als de beslissingen van producenten ertoe leiden dat de kosten voor handhaving groter zijn, zoals dit bv. geldt in het kader van de strijd tegen zwerfvuil, dan is het volgens BBL en VVSG niet onredelijk om deze kosten door te vertalen naar de producenten. Handhaving is in deze geen deel van het takenpakket van de producenten, dat blijft inderdaad bij de overheid. De financiering daarvan is een andere zaak. Dit is volgens BBL en VVSG een kwestie van de vervuiler betaalt en uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Om bij het voorbeeld van de zwerfvuilproblematiek te blijven, kunnen de producenten de kosten voor handhaving reduceren door minder zwerfvuilgevoelige producten te gebruiken, herbruikbare verpakkingen te hanteren, statiegeld als middel te introduceren, enzovoort.

Handhaving is een belangrijk element in de implementatie van beleid. Handhavingsinspanningen kosten ook geld, net als inspanningen voor sensibilisering. We voorzien in het decreet een rechtsgrond voor "andere beleidstaken". Hierbij mag niet van tevoren worden uitgesloten welke taken dit zouden kunnen zijn. Wanneer aan de producenten zou worden gevraagd om een andere beleidstaak te financieren, dan moeten ze wel zelf mee kunnen beslissen over de wijze waarop de beleidstaak uitgevoerd wordt. Het aspect handhaving

komt momenteel niet concreet ter sprake, daarom kan dit geschrapt worden in de memorie van toelichting.

Graad van kostendekking

BBL en VVSG steunen het voorstel van de Vlaamse Regering niet om in het Materialendecreet een rechtsgrond op te nemen voor een afwijking van het principe van een 100%-kostendekking. Zij verwijzen hiertoe naar het oorspronkelijke voorstel van de OVAM. Dat voorzag niet in een mogelijkheid tot afwijking omdat men, met uitzondering van de collectieve plannen, bij een UPV die is ingevoerd op Vlaams niveau er tot hiertoe van uitgegaan is dat alle bovengenoemde kosten worden gedragen door de producenten. BBL en VVSG delen de inschatting van de OVAM dat het beperken van de kostendekking tot 80%, om redenen van economische levensvatbaarheid, kan leiden tot onduidelijkheid in een onderhandelingsproces met producenten over wanneer aan deze voorwaarde is voldaan.

BBL en VVSG merken ook op dat in de memorie van toelichting geen duidelijke motivatie is opgenomen waarom er wordt voorzien in een rechtsgrond voor mogelijke afwijkingen. De reden dat het ontwerpdecreet hierin voorziet, is volgens BBL en VVSG dat men vandaag reeds inschat dat bij UPV-regelingen die vallen onder het tweede systeem, er geen volledige kostendekking mogelijk is. Als het systeem hier niet toe in staat is, dient men volgens BBL en VVSG het systeem zodanig aan te passen dat het wel mogelijk is, eerder dan te voorzien in een decretale basis voor het bestendigen van een systeemfout.

We streven naar een ruime graad van kostendekking door de producenten bij een regeling voor UPV, net zoals de Europese kaderrichtlijn vooropstelt. Bij UPV systemen die voorzien in gratis inzameling, dragen de producenten de volledige kost (100%). Er zijn evenwel ook UPV systemen die niet voorzien in een gratis inzameling van afvalstoffen bij de ontdoener. Deze systemen stimuleren de selectieve inzameling via gerichte premies aan de ontdoeners en/of de inzamelaars. In deze systemen is de graad van kostendekking moeilijker exact vast te stellen. Deze systemen kunnen echter ook performant zijn en hebben, zeker voor bedrijfsafval, een groot draagvlak omdat ze minder ingrijpen in de bestaande marktwerking. Daarom is het aangewezen om gebruik te maken van de mogelijkheid die Europa voorziet om de kostendekking in bepaalde gevallen te beperken tot 80 %. Dit zal evenwel steeds moeten gemotiveerd worden. Bovendien moet dan ook aangetoond worden dat een voldoende mate van kostendekking (80%) gegarandeerd is.

Samenwerking met de andere gewesten

De SERV is van mening dat er intensief moet samengewerkt worden tussen de drie gewesten ook wat betreft de aanpassingen aan de UPV-regeling.

We onderschrijven het belang van een goede samenwerking met de andere gewesten inzake regelingen rond UPV. Daarom lopen er gesprekken met de andere gewesten over een nieuw interregionaal akkoord rond UPV. Dit akkoord moet een kader vastleggen voor die aspecten die een uniforme aanpak vergen in de drie gewesten.

c) Inzameling van bedrijfsafvalstoffen

Reguleren van inzamelformules bij bedrijven

Voka, Unizo en Boerenbond vinden het positief dat er meer zal worden ingezet om selectieve inzameling te bevorderen, maar hebben een reeks bedenkingen bij de wijze waarop men dit in uitvoering van het ontwerpdecreet voorziet te doen. Algemeen is er in het VLAREMA reeds een verplichting vastgelegd om bepaalde afvalstoffenfracties verplicht selectief in te zamelen. Het koppelen van een nieuwe verplichting aan deze fracties (i.e. het steeds financieel interessanter maken van een selectieve inzameling) beoordelen Voka, Unizo en Boerenbond als een dubbel op zijn kant. Als deze fracties te weinig selectief worden ingezameld, dan moet men in de eerste plaats nagaan of handhaving vanuit het beleid geen effectiever middel vormt. Bovendien is het voor Voka, Unizo en Boerenbond niet duidelijk hoe dit moet uitgewerkt worden voor de producten die via UPV geregeld worden: dit vereist meer uitleg.

De SERV onderschrijft de intentie om het scheiden van bedrijfsafval beter te stimuleren, maar wijst op het essentieel verschil tussen de markt van het huishoudelijk afval die collectief wordt georganiseerd en de private markt van het bedrijfsafval. Het is niet omdat de regeling goed werkt voor het huishoudelijk afval dit ook zo is op de privé markt voor bedrijfsafval. Het is niet omdat een afvalstroom technisch recycleerbaar is dat het voor inzamelaars economisch rendabel is om gescheiden ophaling te voorzien, wat effect heeft op de sorteerefficiëntie bij bedrijven.

Nadere analyse ter onderbouwing ontbreekt momenteel volgens de SERV. Enkele vragen die zouden moeten onderzocht worden zijn: waarom wordt er zo weinig gescheiden, om welke stromen gaat het? welke hoeveelheden? wat zijn hinderpalen waarom het niet gebeurt? Analyses (o.a. in het kader van Valipac) kunnen hierbij richtinggevend zijn.

Te onderzoeken pistes zijn volgens de SERV: (1) het stimuleren van samenwerking en collectieve oplossingen vb. op bedrijventerreinen en (2) nasortering met oog op hogere sorteerefficiëntie.

BBL en VVSG verwelkomen dat, in uitvoering van art. 7 van het ontwerpdecreet, de afvalinzamelaar het de afvalstoffenproducent (zowel huishoudens als bedrijven) via de aangeboden inzamel formule zo interessant en gemakkelijk mogelijk zal moeten maken om de verplichting, om bepaalde afvalstoffen gescheiden aan te bieden, na te leven.

Met de sector van afvalinzamelaars zijn recent afspraken gemaakt over de invoering van nieuwe regels inzake de inzameling van bedrijfsrestafval, net om de handhaving op de sorteerplicht te vergemakkelijken. Het doel is een striktere controle uitoefenen op de aanwezigheid van selectief aan te bieden stromen in het bedrijfsrestafval. Deze nieuwe regels worden ingeschreven bij een volgende Vlarema wijziging. Handhaving alleen zal echter niet volstaan. Het is belangrijk dat de inzamelaars ook inzamel formules aanbieden die het voor de bedrijven interessant maakt hun afvalstoffen gescheiden te houden. Zeker voor de kleinere volumes is handhaving bij ieder individueel bedrijf zeer tijdsintensief en niet altijd efficiënt. Die kleine volumes kunnen gezamenlijk wel een groot verschil maken. Duidelijke, wettelijk vastgelegde afspraken over de inzamel formules kunnen helpen om van sorteren niet enkel een "verplichting" te maken, maar dit ook aantrekkelijk te maken. Met dit voorstel creëren we een rechtsgrond voor dergelijke afspraken die we in een volgend stadium meer in detail uitwerken samen met bedrijven en inzamelaars voor opname in Vlarema. Ook stromen die onder een UPV vallen, zullen gebaat zijn bij inzamel formules die de gescheiden inzameling van deze afvalstoffen aanmoedigen. Dit maakt het voor de betrokken beheerorganismen gemakkelijker hun doelstellingen te halen.

We onderschrijven het belang van nadere analyses. Er gebeuren evenwel reeds heel wat onderzoeken, zoals opvolging van indicatoren rond bedrijfsafval,

sorteeranalyses die uitwijzen welke stromen het meest in het bedrijfsrestafval aanwezig zijn, ... Er lopen ook gesprekken met bijvoorbeeld Valipac om na te gaan hoe de gescheiden inzameling van bedrijfsverpakkingen kan worden verbeterd. De OVAM volgt ook proefprojecten op met collectieve inzamelsystemen op bedrijventerreinen. De ervaringen hiermee kunnen mogelijk leiden tot betere afspraken die, waar nodig, verdere wettelijke verankering nodig hebben om een gelijk speelveld te garanderen.

Interveniëren in tariefzetting bij inzameling bij bedrijven

Voka, Unizo en Boerenbond zijn principieel tegen het invoeren van een verplichting tot het werken met "vaste tarieven", aangezien dit een inmenging betreft op de vrije markt. Hoewel duidelijk in de memorie van toelichting wordt aangegeven dat dit geen stijging van de totale kost met zich mee hoeft te brengen, vrezen deze organisaties dat dit niet gegarandeerd kan worden, in het bijzonder wanneer er geen rekening wordt gehouden met de noodzakelijke uitbouw van de afzetmarkt.

Voka, Unizo en Boerenbond beamen dat er bedrijven zijn die het minder goed doen qua selectieve inzameling, maar er zijn evenzeer bedrijven die de sorteerverplichtingen zeer nauwgezet opvolgen en zelfs meer inspanningen leveren dan de wetgeving voorschrijft. Deze organisaties vrezen dat het beleidsvoornemen om ook bij bedrijfsafval de gescheiden inzameling financieel interessanter te maken, zal resulteren in het eenzijdig duurder maken van bedrijfsrestafval. Hierdoor zullen deze laatste bedrijven gepenaliseerd worden terwijl ze net reeds de meeste inspanningen hebben geleverd.

Voka, Unizo en Boerenbond wijzen erop dat het VLAREMA reeds een stort- en verbrandingsverbod oplegt voor recycleerbare fracties. Handhaving op onvoldoende uitgesorteerd afval vinden deze organisaties dan ook opnieuw een dubbel op zijn kant. Een quotum opleggen zal bovendien leiden tot een lagere kwaliteit van de recycleerbare fracties en derhalve ook tot een lagere kwaliteit van de recyclaten. Dit zal uiteindelijk de recyclagemarkt niet ten goede komen. Deze raadsorganisaties zijn dan ook vragende partij om deze zin te schrappen.

Voka, Unizo en Boerenbond vragen hoe de uitvoering van artikel 7 door de privé-inzamelaars gecontroleerd kan worden en hoe men er over kan waken dat de kwaliteit van het gerecycleerde materiaal niet zal afnemen wanneer ook meer vuilere fracties zullen worden ingezameld.

Voka, Unizo en Boerenbond zijn van mening dat er op basis van een impactanalyse, waarbij de hele circulaire keten (o.a. selectieve inzameling, verwerking, afzetmarkt, inzetten van recyclaten, ...) in rekening zou worden gebracht, effectievere stimulansen kunnen gevonden worden dan het eenzijdig verhogen van de bedrijfsrestafvalprijs.

BBL en VVSG verwijzen ook naar de toelichting bij artikel 7 waarin, omwille van hun bewezen efficiëntie en effectiviteit bij huishoudens, wordt aangegeven dat het wenselijk is dat ook in het bedrijfscircuit de toepassing van een significant lagere prijs voor de inzameling van selectief aangeboden recycleerbaar afval ten nadele van restafval, alsook van tarifiering op basis van gewicht, meer ingang vinden. Voor BBL en VVSG is dit niet louter wenselijk, maar zou dit, met het oog op het willen bereiken van de in het Uitvoeringsplan HAGBA opgenomen restafvaldoelstellingen en het door de Europese Commissie in haar nieuwe actieplan vooropgestelde ambitieniveau ter zake, de expliciete ambitie van de Vlaamse regering moeten zijn.

Volgens BBL en VVSG hoeft het financieel aantrekkelijker maken van selectieve inzameling ten nadele van restafval niet te betekenen dat de inzamelkost voor bedrijfsafval duurder zal worden. Men verwijst hiervoor naar de volgende bepaling uit de impactanalyse op p. 7 van de memorie van toelichting, waarbij men zich aansluit: "Voor de inzameling van bedrijfsafvalstoffen kan het impact hebben op die inzamelaars die te weinig inspanningen doen om hun klanten te doen overschakelen op het aanbieden van gescheiden afvalstromen met oog op recyclage (al dan niet met nasortering). [...] Dit hoeft geen stijging met zich mee te brengen van de inzamelkost van afval, vermits een differentiatie van tarieven ook kan bekomen worden door restafval duurder te maken en gescheiden recycleerbare stromen goedkoper." Kortom, bedrijven die het goed doen op het vlak van selectieve inzameling zullen er bij de invoering van stimulerende inzamelertarieven alle baat bij hebben om hun inspanningen verder te zetten. Het zal integendeel de kosten vooral verleggen naar de bedrijven die het momenteel minder goed doen. Een grotere aanvoer van selectief ingezamelde stromen zal ook een stimulans zijn voor het creëren van de nodige afzetmarkten.

Met het voorgestelde artikel worden geen tarieven vastgelegd. Hier wordt enkel een rechtsgrond gecreëerd om te kunnen ingrijpen op inzamelformules die ontmoedigend werken om selectief in te zamelen. De impactanalyse in de memorie probeert enkel duidelijk te maken dat meer gescheiden inzameling niet noodzakelijk leidt tot kostenverhogingen voor het afvalbeheer in zijn geheel. Bedrijven die nu reeds maximale inspanningen leveren om de hoeveelheid bedrijfsrestafval te verminderen, hebben het minst te vrezen van bijkomende verplichtingen m.b.t. inzamelformules, want zij zullen reeds bediend worden door inzamelaars die formules hanteren die gescheiden inzameling bevorderen. Het is ook niet de bedoeling te werken met een quotum of om bindende tariefvorken op te leggen, zoals voor huishoudelijk afval. Wel willen we voorkomen dat in het bedrijfsrestafval fracties terechtkomen die gescheiden moeten aangeboden worden. De impact van de maatregelen zal pas meer in detail kunnen ingeschat worden, als ze concreter zijn uitgewerkt. Diverse maatregelen zullen onderzocht worden. Sommige kunnen ingrijpen op de prijs, zoals bij gewichtsdiftar. Andere maatregelen grijpen niet in op de prijs, maar wel op de aangeboden inzamelwijze. Bij de uitwerking van de maatregelen zal er over gewaakt worden dat bedrijven die nu reeds goed bezig zijn, een minimale impact ondervinden of er zelfs voordeliger uit komen. De maatregelen zullen ook zo gekozen worden dat ze handhaafbaar zijn op het terrein en geen onbedoelde neveneffecten hebben, zoals een vervuiling van selectief ingezamelde fracties. Deze maatregelen zullen daarom uitgewerkt worden samen met de sector.

We onderschrijven de nood aan maatregelen die de afzetmarkt van recyclaten bevorderen. We zullen dan ook o.m. via Vlarema concrete voorstellen doen voor het verhogen van de gerecycleerde inhoud van producten.

We onderschrijven ook de noodzaak van een ketenaanpak. Daarom overleggen we b.v. met beheerorganismen om te kijken op welke plaats in de keten best een interventie gebeurt.

Afgiftebewijzen

De Mineraad vraagt om in wijzigingsartikel 13, betreffende art. 25, §2, van het Materialendecreet, eveneens een uitzondering te maken voor het afleveren van een afgiftebewijs voor bedrijfsafvalstoffen waarbij verschillende afvalstromen in een gezamenlijke ronde worden opgehaald. Bijvoorbeeld bij de inzameling van papier/karton samen met folies, zal voor die (wisselende stroom) folies niet steeds een afgiftebewijs afgeleverd worden, enkel voor het P/K (samen met de folies gewogen). De Raad stelt voor dat de bedrijven hun selectieve inzameling van folies kunnen aantonen én kwantificeren door middel van het aantal aangekochte foliezakken op jaarbasis.

Het is belangrijk dat onder meer de gezamenlijke inzameling van papier en karton met folies of andere innovatieve inzamelwijzen worden gestimuleerd. Dit kan de selectieve inzameling namelijk ten goede komen. Administratieve barrières moeten daarbij zoveel mogelijk worden weggewerkt. Hierover loopt overleg met de sector en we verwachten dat in een volgende Vlarema-wijziging al maatregelen genomen kunnen worden om hier antwoord op te bieden.

Een volledige afschaffing van het afgiftebewijs is evenwel niet de bedoeling. Bij het inzamelen van papier en karton met folies, gaat het namelijk om grote hoeveelheden. Naar traceerbaarheid is een afgiftebewijs hier zeker nodig. Dit is niet het geval bij het afval dat samen met de huishoudelijke ronde wordt ingezameld, dat expliciet beperkt moet zijn tot hoeveelheden vergelijkbaar met dat van een huishouden. Er zal ook meer toegezien worden op implementatie op

het terrein om een gelijk speelveld voor publieke en private operatoren te garanderen. Voor de gezamenlijke inzameling (van bv. papier en karton met folies) is er ook geen probleem met het leveren van een afgiftebewijs op zich, maar zijn er wel moeilijkheden met de precieze gegevens die daarop vermeld moeten staan, zoals de Eural-codes. Vandaar ook dat deze problemen via Vlarema verholpen kunnen worden.

Samenwerking met de andere gewesten

De SERV vindt dat er intensief moet samengewerkt worden tussen de drie gewesten ook wat betreft het stimuleren van gescheiden afvalinzameling bij bedrijven.

We werken in de institutionele context zoals die vandaag gegeven is. Er lopen gesprekken met de andere gewesten over een interregionaal akkoord rond UPV. De aanleiding voor deze gesprekken is een mogelijk conflict tussen bevoegdheden. Enerzijds is er het belang van een gelijke interne markt op Belgisch niveau en anderzijds is er autonomie van de gewesten inzake afvalbeleid. De lopende gesprekken hebben niet als doel het beleid rond inzameling van bedrijfsafvalstoffen in de drie gewesten gelijk te schakelen. Een dergelijke gelijkschakeling, mocht die al wenselijk zijn, kan geen voorwerp zijn van een bespreking over het materialendecreet. Dit is materie die moet behandeld worden in het kader van een institutionele hervorming. Dit neemt niet weg dat goede praktijken moeten gedeeld worden tussen de drie gewesten en dat het daarom belangrijk is dat er goede dialoog en kennisuitwisseling bestaat tussen de drie gewesten over het afvalbeheer. Dit kan plaatsvinden in organen zoals CCIM en het intrabelgisch platform circulaire economie.

d) Inhoud van preventieprogramma's

Naast de hierboven besproken opmerkingen van de raadsleden op de opname van verpakkingen in de preventieprogramma's, vraagt BBL om in wijzigingsartikel 9 van het ontwerpdecreet, m.b.t. art. 17 van het Materialendecreet, de volgende aanvulling op te nemen: "[...] maatregelen met de volgende doelstellingen: [...] 2°, [...] b. ze zijn duurzaam, ook wat betreft levensduur. Er is dus geen geplande of vroegtijdige veroudering;". Geplande veroudering is immers moeilijk te bewijzen, maar vroegtijdige veroudering, nl. het feit dat voorwerpen al te vaak vroegtijdig stuk gaan, is dat niet. Denk aan elektrische tandenborstels die snel stuk gaan, printers of smartphones die niet gerepareerd of ge-update kunnen worden nadat de garantie is verstreken, geen beschikbaarheid van vervangstukken, enzovoort. Een preventieprogramma moet volgens BBL dus ook op vroegtijdige veroudering mikken, en niet enkel op "geplande" veroudering.

Vroegtijdige veroudering wordt in deze gezien als een deelaspect van geplande veroudering. Voor vroegtijdige veroudering is er geen Europese definitie, daarom verkiezen we om deze bijkomende term niet toe te voegen in het decreet, maar geplande veroudering te verduidelijken in de MvT.

C.2 Bespreking advies van de Raad van State

In artikel 3 van het ontwerp is op advies van de Raad van State ook richtlijn (EU) 2018/851 toegevoegd.

De Raad van State wijst erop dat in artikel 9 van het voorontwerp mogelijk een bevoegdheidsconflict zit met betrekking tot maatregelen ter bescherming van het mariene milieu en de inzet van economische instrumenten die aankoopgedrag

sturen. Daarom is in de memorie bij dit artikel de afbakening verduidelijkt van de maatregelen die binnen het kader van dit materialendecreet kunnen genomen worden.

Op advies van de Raad van State is in artikel 17 van het ontwerp toegevoegd dat het recht van toegang tot een gebouw in kader van een asbestinventarisatie moet uitgeoefend worden op een redelijke en proportionele wijze.

Het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie werd ingewonnen voor dit voorontwerp van decreet, voorafgaand aan de 2e principiële goedkeuring. Dit advies was gunstig.

Volgens de Raad van State voorziet artikel 36, lid 4, van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG), gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 ervan, in een verplichting om de toezichthoudende autoriteit, bedoeld in de wet van 3 december 2017 'tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit', te raadplegen bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel in verband met verwerking.

Inmiddels werd bij artikel 10/1 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens opgericht. De Vlaamse toezichtcommissie (VTC) is een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid en is als toezichthoudende autoriteit voor de verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 36, lid 4, van de AVG verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van de AVG door de instanties. Ingevolge artikel 51, lid 1, van de AVG kan immers elke lidstaat één of meer onafhankelijke overheidsinstanties, verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van deze verordening, oprichten.

Sinds de bekendmaking van de aanstelling van de leden van de VTC door de Vlaamse Regering in het Belgisch Staatsblad d.d. 29 maart 2019, is de VTC ingevolge artikel 10/4, §1, van voornoemd decreet bevoegd om hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering adviezen te verstrekken omtrent elke aangelegenheid met betrekking tot de verwerkingen van persoonsgegevens. Er moet aldus worden vastgesteld dat er in dit geval een advies is waarbij het ontwerp is getoetst aan de AVG.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Deze wijzigingen betreffen een gewestaangelegenheid.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Deze bepalingen worden toegevoegd zodat de omschrijving in artikel 10.3.3, §2 van het DABM beter afgestemd is op de taken aan de OVAM toebedeeld op basis van het Materialendecreet inzake het beheer van de bijzondere afvalstoffen (o.m. afval van schepen van de zeevaart), op de bepalingen rond asbest en op de taken aan de OVAM toebedeeld op basis van titel XVI van het DABM inzake toezicht, handhaving en veiligheidsmaatregelen. De toevoeging onder 22° voorziet de mogelijkheid voor de OVAM om een organisatie aan te duiden en de opdracht te geven de taken van een certificatie-instelling over te nemen.

Artikel 3

Met deze wijzigingen van decreet worden de belangrijkste wijzigingen van de Europese kaderrichtlijn afvalstoffen, de richtlijn havenontvangstvoorzieningen en de richtlijn kunststoffen omgezet in Vlaamse regelgeving. Een aantal elementen uit deze richtlijnen zullen worden omgezet via een wijziging van Vlarema of via de uitvoeringsplannen.

Artikel 4

Een aantal definities in artikel 3, §1 van het Materialendecreet worden aangepast of toegevoegd om in lijn te zijn met de kaderrichtlijn afvalstoffen.

Stoffen die bestemd zijn voor gebruik als voedermiddel conform de voederwetgeving moeten niet als afvalstof worden beschouwd, op voorwaarde dat ze niet geheel of gedeeltelijk uit dierlijke bijproducten bestaan. Het moet wel kunnen worden aangetoond dat deze stoffen effectief zullen worden gebruikt als voedermiddel, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van een contract tussen de leverancier en de verwerker. Indien het gebruik als voedermiddel niet zeker is, kan de stof wel nog als afvalstof worden beschouwd.

Aan het begrip "afvalbeheer", "afvalstoffenbeheer" of "beheren van afvalstoffen" wordt uitdrukkelijk toegevoegd dat dit ook slaat op sortering, conform de kaderrichtlijn. Het slaat hier niet op bronsortering, maar wel op sortering die plaatsvindt nadat de inzameling van afvalstoffen bij de afvalstoffenproducent heeft plaatsgevonden.

Bioafval wordt gedefinieerd als biologisch afbreekbaar tuin- en plantsoenafval, levensmiddelen- en keukenafval van huishoudens, kantoren, restaurants en andere voedingsdiensten, groothandel, kantines, cateringfaciliteiten en winkels en vergelijkbare afvalstoffen van de levensmiddelenindustrie. In het gedelegeerd besluit C(2019) 3211 van de Europese Commissie met betrekking tot een gemeenschappelijke methode en minimale kwaliteitsvereisten voor de eenvormige meting van hoeveelheden levensmiddelenafval wordt de term "voedingsdiensten" gebruikt. Deze term omschrijft goed op wat voor plaatsen levensmiddelen- en keukenafval ontstaat. Onder voedingsdiensten vallen horeca (drankverstrekkers, logiesverstrekkers, full service en quick service restaurants, vrijetijdswinkels zoals attracties en uitgaansgelegenheden), catering aan bedrijven en industrie (verkooppunten, onderwijs, overheid en non-profit, zorginstellingen) en plaatsen voor impulsaankopen (verkooppunten in winkels en voor onderweg). Onder levensmiddelenindustrie verstaan we de industrie die stoffen en producten produceert (verwerkt, gedeeltelijk verwerkt of onverwerkt) die bestemd zijn om

door de mens te worden geconsumeerd of waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij door de mens worden geconsumeerd. Bioafval wordt hier gedefinieerd omdat bioafval deel uitmaakt van de definitie voor stedelijk afval.

Levensmiddelenafval wordt hier gedefinieerd omdat er voor deze afvalstoffen preventiemaatregelen moeten voorzien worden via een preventieprogramma. Voor de definitie wordt verwezen naar de verordening inzake levensmiddelenwetgeving en voedselveiligheid, conform de bepaling in de kaderrichtlijn afvalstoffen.

Een niet-gevaarlijke afvalstof wordt gedefinieerd als een afvalstof die niet is aangemerkt als een gevaarlijke afvalstof.

In de definitie voor "preventie" wordt de term "stoffen en voorwerpen" vervangen door "materialen". Preventiemaatregelen kunnen immers zowel slaan op het vermijden van schadelijke componenten in stoffen en voorwerpen, als in de daaruit voortkomende afvalstoffen.

De definitie van 'regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid' wordt toegevoegd. De definitie is overgenomen uit de Europese kaderrichtlijn. De definitie maakt duidelijk dat het moet gaan over maatregelen die door de overheid zijn uitgevaardigd en die tot doel hebben de financiële of organisatorische verantwoordelijkheid voor het beheer van de afvalfase bij de producent van het product te leggen.

Stedelijk afval omvat afval van huishoudens en het afval uit andere bronnen indien dat afval in aard en samenstelling gelijkaardig is. Het maakt niet uit of het afval gemengd of gescheiden is ingezameld. Hieronder vallen dus zowel gescheiden ingezamelde stromen zoals papier en karton, glas, metaal, plastic, bioafval, hout, textiel, verpakking, afgedankte elektrische en elektronische apparatuur en afgedankte batterijen en accu's, als gemengde stromen zoals grofvuil. Ook afgedankte matrassen en meubelen, gescheiden ingezameld of niet, vallen hieronder. Stedelijk afval omvat niet het afval van productie, landbouw, bosbouw, visserij, septische tanks en het riolerings- en zuiveringsstelsel, met inbegrip van zuiveringsslib, afgedankte voertuigen of bouw- en sloopafval. Deze laatste opsomming is niet limitatief. Deze definitie heeft geen impact op de toewijzing van verantwoordelijkheden in afvalbeheer aan publieke of privaatrechtelijke actoren. Stedelijk afval omvat immers zowel stromen die onder de zorgplicht vallen als stromen die daarbuiten vallen.

Het Gebouwenregister is de authentieke gegevensbron voor gebouwen in het Vlaamse Gewest. Het beheert de gebouweenheden en identificeert gebouwen als hoofdgebouw of als bijgebouw. Een gebouweenheid is een in functioneel opzicht zelfstandige eenheid die voldoet aan een aantal voorwaarden. De eenheid moet geschikt zijn voor woon-, bedrijfsmatige, of recreatieve doeleinden of een gemeenschappelijk deel zijn. De eenheid moet bovendien ontsloten worden via een eigen afsluitbare toegang vanaf de openbare weg, een erf of een gedeelde circulatieruimte.

Een wooneenheid is een type van gebouweenheid dat gedefinieerd wordt binnen de Energieprestatieregelgeving. Een wooneenheid beschikt over de nodige woonvoorzieningen om autonoom te functioneren en heeft een eigen afsluitbare toegang vanaf de openbare weg, een erf of een gedeelde circulatieruimte. De nodige woonvoorzieningen zijn: woonruimte (met slaapruiimte), een eigen toilet, een eigen bad of douche en een eigen keuken of kitchenette.

Artikel 5

In lijn met de aangepaste kaderrichtlijn afvalstoffen, wordt het nemen van maatregelen ter bevordering van de circulaire economie uitdrukkelijk als doelstelling opgenomen in artikel 4, §2 van het materialendecreet. Daarmee wordt

niet bedoeld dat dit decreet alle maatregelen omvat die genomen worden ter bevordering van een circulaire economie, maar wel dat de maatregelen die zijn voorzien in dit decreet daartoe moeten bijdragen.

Er wordt in artikel 4, §2, 1° duidelijker gesteld dat het materialendecreet niet alleen de schadelijke effecten van afvalproductie moet vermijden maar ook de productie van afval moet verminderen.

Artikel 6

Artikel 6, §1, eerste lid wordt aangepast. In lijn met de aangepaste kaderrichtlijn afvalstoffen, moet een afvalstoffenregister niet enkel bestaan uit gegevens over aan- en afgevoerde afvalstoffen, maar ook over de hergebruikte of gerecycleerde grondstoffen of brandstoffen die uit de afvalbewerking zijn voortgekomen, rekening houdend met het principe van unieke gegevensverzameling. Op die manier kan het afvalstoffenregister worden uitgebreid naar een materialenregister, waarvan sprake is in §4, en dat zowel kan worden gebruikt voor einde-afvalstromen als voor bijproducten. Deze uitbreiding moet worden ondersteund met de juiste vorm van digitalisering, zodat de vergaring van data kan gebeuren met een minimale administratieve last voor bedrijven. Integendeel, een goede ontsluiting van data door digitalisering moet er toe bijdragen dat bedrijven worden ondersteund in hun zoektocht naar herbruikbare materialen en naar afzetmarkten voor gerecycleerde materialen en bijproducten.

Artikel 7

Afvalstoffenproducenten zijn verplicht om afvalstromen te sorteren en selectief aan te bieden met het oog op hoogwaardige verwerking. De afvalfracties die gescheiden moeten aangeboden en opgehaald worden, staan opgesomd in Vlarema. De inzamelaar moet het de afvalstoffenproducent via de aangeboden inzamelformule daarom zo interessant en gemakkelijk mogelijk maken om deze verplichting om afvalstoffen gescheiden aan te bieden, na te leven. Als de inzamelaar onvoldoende uitgesorteerd afval naar verdere verwerking stuurt, kan hierop gehandhaafd worden door de afdeling Handhaving. Hierover worden in Vlarema nadere regels uitgewerkt die duidelijk maken wanneer een inzamelaar voldaan heeft aan zijn verplichtingen en er niet verder gehandhaafd moet worden. Deze inzamelformule bestaat bijvoorbeeld uit de recipiënten die worden aangeboden om de afvalstoffen in te zamelen, de frequentie van inzameling en de tariefformules die worden gehanteerd om gescheiden aanbod van afval ook financieel interessant te maken voor de afvalstoffenproducent. Een significant aantrekkelijker prijsformule voor de inzameling van selectief aangeboden recycleerbare (al dan niet verder uit te sorteren) afvalstoffen ten nadele van restafval, alsook tarifiering op basis van gewicht in plaats van volume zijn in het bijzonder tot hiertoe zeer efficiënte en effectieve middelen gebleken om recyclebaar afval of gevaarlijk afval uit het restafval te houden bij huishoudens. Het is wenselijk dat dit ook in het bedrijfscircuit meer ingang vindt. De Vlaamse regering kan nadere regels vaststellen rond de inzamelformules om deze uitgangspunten in de praktijk toe te passen.

Artikel 8

In lijn met de aangepaste kaderrichtlijn afvalstoffen, verduidelijkt deze wijziging van artikel 10, §1 dat ook de kosten voor de noodzakelijke infrastructuur voor afvalopslag, -inzameling en -verwerking en de exploitatie ervan, worden beschouwd als onderdeel van de kost van afvalbeheer in kader van het principe "vervuiler betaalt".

Er wordt ook verduidelijkt dat in het kader van een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid meer specifieke afspraken kunnen gemaakt worden over de toewijzing van de kosten.

Artikel 9

In lijn met de nieuwe kaderrichtlijn afvalstoffen wordt de minimale inhoud van een preventieprogramma vastgesteld. In artikel 17, §2 wordt deze inhoud nu meer in

detail gespecificeerd. Het artikel maakt een onderscheid tussen enerzijds maatregelen die minstens moeten deel uitmaken van een preventieprogramma en anderzijds een niet limitatieve en facultatieve lijst van maatregelen die kunnen overwogen worden om te worden opgenomen, voor zover relevant en passend binnen de bevoegdheden. In de facultatieve lijst gaat het in 17° over het feit dat in een preventieprogramma erover gewaakt kan worden dat bepaalde alternatieven geen nog slechtere ecologische voetafdruk hebben dan het initiële product. Daarnaast legt de nieuwe kaderrichtlijn de verplichting op een programma vast te stellen voor de preventie van levensmiddelenafval. Preventieprogramma's hoeven niet allesomvattend te zijn en kunnen worden geïntegreerd in uitvoeringsplannen of andere beleidsplannen. Met "geplande veroudering" bedoelen we alle methodes van industrieel ontwerp die inhouden dat producten bewust ontworpen worden met een beperkte levensduur.

Wat het mariene milieu betreft, dient te worden opgemerkt dat de bescherming ervan behoort tot de bevoegdheid van de federale regelgever. Zoals artikel 17, §2, eerste lid, 11° en 12° is geformuleerd, kan de regeling tot de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest worden gerekend, in zoverre deze maatregelen betrekking hebben op zwerfafval dat zich op het grondgebied van het Vlaamse Gewest bevindt. Eens voorbij de laagwaterlijn van de Noordzee, heeft het Vlaamse Gewest geen bevoegdheden meer.

De Vlaamse overheid heeft een aantal preventieprogramma's en uitvoeringsplannen lopen, waarbij afvalbeheersmaatregelen en preventiemaatregelen worden gecombineerd. De plannen zijn nu thematisch georganiseerd, zoals

- een uitvoeringsplan voor huishoudelijk en gelijkaardig bedrijfsafval
- een plan marien zwerfvuil
- een beleidsprogramma bouw
- een roadmap voedselverlies
- een actieplan biomassa-reststromen
- een uitvoeringsplan kunststoffen.

Een nieuw actieplan rond biomassa(reststromen) is in voorbereiding, dat ook preventiemaatregelen rond voedselverlies zal integreren. Het is de bedoeling in de toekomst te blijven werken met programma's en plannen die afvalbeheer en preventie combineren. Dit stelt ons in staat een geïntegreerde aanpak te volgen die ingrijpt op de hele levenscyclus van producten. Wij zullen erover waken dat de in dit artikel genoemde maatregelen in één of meer van die programma's en plannen worden opgenomen.

In het ontworpen artikel 17, § 2, tweede lid, 11° wordt bepaald dat een preventieprogramma verder, indien relevant, het nut en de bijdrage aan de afvalpreventie omschrijft van het inzetten van economische instrumenten, zoals de instelling van een door de consument verplicht te betalen vergoeding voor een verpakkingsartikel of -element dat anders gratis ter beschikking zou worden gesteld. Deze bepaling moet bevoegdheidsconform worden ingevuld, waarbij het Vlaamse Gewest binnen de hem op grond van artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 3°, BWHI toegekende bevoegdheid de prijzen kan regelen in de aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de gewesten behoren.

Artikel 10

In lijn met de kaderrichtlijn afvalstoffen, worden een aantal elementen, als vermeld in artikel 18, §6, aangepast die minimaal deel moeten uitmaken van een uitvoeringsplan. Onder meer vraagt de kaderrichtlijn om in de uitvoeringsplannen een inschatting te maken van de benodigde eindverwerkingscapaciteit. In geval van Vlaanderen houdt dit in dat in de uitvoeringsplannen rekening moet worden gehouden met het feit dat Vlaanderen zich voorbereidt op een gefaseerde afbouw van afvalverbranding (cf. Regeerakkoord 2019 - 2024).

Artikel 11

In de eerste paragraaf van artikel 21 worden enkele wijzigingen aangebracht. In lid 2, 4° worden de woorden 'de inzameling en verwerking' vervangen door 'het beheer'. De meer algemene formulering geeft de Vlaamse Regering een ruimere bevoegdheid om een financiële verantwoordelijkheid op te leggen aan producenten. In eerste instantie kan, in lijn met de Europese richtlijn, gedacht worden aan kosten die gepaard gaan met afgedankte producten die in het restafval of het zwerfvuil terecht komen en momenteel niet gedragen worden door de producenten. Daarnaast kan ook gedacht worden aan andere beleidstaken, waarbij de producenten de vrijheid krijgen om de meest passende maatregelen te nemen binnen het wettelijke kader. Voor de duidelijkheid wordt toegevoegd dat de financiële verantwoordelijkheid wel gelinkt en dus beperkt moet zijn tot de afvalstoffen die voortkomen uit de producten die door de producenten op de markt werden gebracht.

Wanneer overheidsinstanties verantwoordelijk zijn voor het organiseren van de operationele aspecten van het beheer van afval van producten die vallen onder de regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, moeten die diensten kostenefficiënt worden aangeboden en mag de financiële verantwoordelijkheid van de producenten van producten niet verder reiken dan de kosten die nodig zijn om deze diensten efficiënt te verlenen. Die kosten moeten op transparante wijze worden vastgesteld tussen de betrokken actoren, waaronder de producenten van producten, hun organisaties en de overheidsinstanties.

Ten tweede wordt een nieuw derde lid ingevoegd. Dit lid is overgenomen uit de Europese kaderrichtlijn en legt de 'algemene minimumvereisten' op aan regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Voor wat betreft de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid is dit de belangrijkste vernieuwing van de Europese kaderrichtlijn. In lijn met de kaderrichtlijn wordt ook gesteld dat hiervan kan worden afgeweken voor producenten die uit eigen beweging verantwoordelijkheden opnemen.

Ten slotte worden in het laatste lid een aantal aanpassingen aangebracht in overeenstemming met de wijzigingen van de kaderrichtlijn in het overeenstemmende artikel. De wijzigingen beogen om, in lijn met de circulaire economie, inzake productontwerp een ruimere kijk te hanteren.

Er wordt een nieuwe paragraaf 2/1 ingevoegd. Via deze paragraaf wordt het principe verankerd dat de zwerfvuilkosten moeten gedragen worden door de betrokken producenten, elk voor hun aandeel van de producten die in het zwerfvuil terechtkomen. Dit aandeel kan worden bepaald op basis van de hoeveelheid van bepaalde producten die in het zwerfvuil terechtkomen, bv in gewicht, in volume of in aantal stuks, maar ook op basis van de inspanningen die nodig zijn om zwerfvuil op te ruimen. De zwerfvuilkosten omvatten de kosten voor:

- bewustmakingsmaatregelen
- het inzamelen van afval van die producten die in openbare inzamelsystemen worden afgedankt, inclusief de kosten voor de infrastructuur en de exploitatie ervan en voor daaropvolgend vervoer en verwerking van dat afval
- het opruimen van het zwerfvuil van deze producten, en voor daaropvolgend vervoer en verwerking van dat ingezameld zwerfvuil
- het verzamelen en rapporteren van gegevens over op de markt gebrachte hoeveelheden
- andere algemene beleidskosten van het beleid tegen zwerfvuil (bv. sorteeranalyses, onderzoek, proefprojecten,...).

Dit laatste aspect wordt toegevoegd in uitbreiding van de SUP-richtlijn, omdat verschillende UPV-systemen in Vlaanderen/België dit vandaag al financieren.

Het principe wordt beperkt tot die afvalstromen die een relevant aandeel in de totale zwerfvuilkost én een significante milieudruk veroorzaken. Aan de Vlaamse regering wordt de taak opgelegd om deze producten of afvalstoffen aan te wijzen. De Vlaamse regering kan ook nadere bepalingen vaststellen om het aandeel van de zwerfvuilkost te bepalen. Bij het vaststellen van de zwerfvuilkosten zal er gewerkt worden met een referentiekost die moet garanderen dat er een proportionele kostenbepaling gebeurt die rekening houdt met een efficiënte manier van inzamelen en opruimen. In het artikel is de formulering overgenomen die is voorzien in de SUP-richtlijn met betrekking tot de noodzaak om de vergoede zwerfvuilkosten niet hoger te laten oplopen dan wat nodig is om de diensten op een kostenefficiënte wijze uit te voeren.

Dit lid vormt hiermee reeds een basis voor de omzetting van de Europese Richtlijn 2019/904 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu. In deze richtlijn wordt dit principe opgelegd voor bepaalde plastic verpakkingen, sigarettenpeuken, ballonnen en vochtige doekjes. We opteren om dit principe algemeen te verankeren en niet om het enkel voor bepaalde plastic producten in te voeren om zo te vermijden dat er onbedoelde verschuivingen in de markt optreden, zoals een verschuiving van plastic verpakking naar blik, dat evenzeer onderdeel is van het zwerfvuil. Dit artikel voorziet de rechtsgrond om de betreffende bepaling in de SUP-richtlijn om te zetten vanaf 1 januari 2023. Bij deze omzetting zullen we ook rekening houden met de Europese guidelines die nog in opmaak zijn.

Artikel 12

Er wordt een nieuw artikel 21/1 ingevoegd. De eerste paragraaf is nagenoeg letterlijk overgenomen uit de kaderrichtlijn. Deze paragraaf lijst een aantal voorwaarden op waaraan de Vlaamse Regering invulling moet geven bij het opleggen van een regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid:

- a) het formuleren van een duidelijke omschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van de betrokken actoren;
- b) het formuleren van kwantitatieve en/of kwalitatieve doelstellingen. Indien er voor bepaalde afvalstromen Europese doelstellingen bestaan worden deze als ondergrens gehanteerd.
- c) het opzetten van een rapporteringssysteem voor gegevens over het aantal op de markt gebrachte producten, de inzameling en de verwerking;
- d) het waarborgen van een gelijke behandeling van producenten; hierbij is het wel van belang om geen onevenredige regelgevingsdruk op te leggen aan kleine en middelgrote ondernemingen of producenten van kleine hoeveelheden producten.
- e) het voorzien in de nodige maatregelen zodat de producenten de afvalstoffenhouder moeten informeren over de correcte inzameling, maar ook over mogelijkheden voor preventie, hergebruik en het voorkomen van zwerfvuil.
- f) het voorzien in de nodige maatregelen om een correcte inzameling bij afvalstoffenhouders te stimuleren. Waar passend, moeten met name economische prikkels of regelgeving uitgevaardigd worden.

De vereisten 1° tot en met 6° moeten de governance en de transparantie van de regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid verbeteren en de mogelijkheid verkleinen dat er belangenconflicten ontstaan tussen organisaties die verplichtingen uit hoofde van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid nakomen namens producenten van producten en de afvalverwerkers met wie die organisaties een overeenkomst aangaan.

Ook paragraaf 2 is gebaseerd op de kaderrichtlijn. De paragraaf legt, niet-limitatief, een aantal voorwaarden op aan de financiële bijdrage die de producent moet betalen in het kader van zijn uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

De volledige kost voor de selectieve inzameling en verwerking moet worden gedragen door de producent. Deze kostendekking kan echter worden beperkt tot 80 % indien dit noodzakelijk is voor de economische levensvatbaarheid van het

systeem. In Vlaanderen zijn er twee soorten van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid van toepassing. In een eerste systeem geldt de afspraak dat de afvalstoffenproducent gratis zijn afvalstoffen gescheiden moet kunnen aanbieden voor recyclage. De kost voor inzameling en recyclage wordt dan opgenomen door de producenten. Voor een dergelijk systeem kunnen we gemakkelijk aantonen dat dit conform is met de regels van de nieuwe kaderrichtlijn. Deze systemen werken typisch met een centraal organisme, opgezet door de producenten (bv. Bebat, Recupel), dat de markt voor inzameling en verwerking aanbesteedt via offertevraag.

In een tweede systeem geven producenten premies aan afvalstofproducenten om hun afvalstoffen gescheiden aan te bieden. Deze systemen steunen op een contractuele relatie tussen de afvalstoffenhouder en de ophaler. De afvalstoffenhouder sluit zelf een contract met een ophaler dat o.a. prijsafspraken vastlegt. In het licht van voorliggende Europese voorwaarde moet wel opgemerkt worden dat in zo'n geval er veelal geen volledige kostendekking is. Dit is ook nagenoeg niet te garanderen gezien elke ontdoener een eigen prijsafpraak heeft gemaakt met z'n ophaler. De graad van kostendekking kan dan op gemiddeld niveau ingeschat worden, maar een gratis ophaling op kost van de producent is niet mogelijk. Een voorbeeld van dit model is Valorlub (afvalolie). De beide systemen moeten kunnen blijven bestaan. Ook de premiesystemen kunnen conform verklaard worden met de nieuwe Europese regels op voorwaarde dat de beheersorganismen 80% van de nettokosten dragen. De netto kosten zijn de kosten voor gescheiden inzameling, logistiek en verwerking, verminderd met de eventuele opbrengst van gerecycleerde materialen of de opbrengsten van niet-geïnde statiegelden. Hiermee worden waarborgen bedoeld die zouden worden geïnd om een retour van afgedankte producten te garanderen, voor zover hiervan gebruik gemaakt wordt door de producent of het beheersorganisme voor de betrokken afvalstroom. Deze bepalingen rond kostendekking komen uit de Europese kaderrichtlijn. De Europese Commissie vaardigt nog richtlijnen uit over hoe dergelijke kosten moeten berekend worden. Op basis daarvan zal ook de kostendekking voor beheersorganismen die actief zijn in Vlaanderen getoetst worden.

De kost voor de informatieverstrekking naar de afvalstoffenhouders en de rapportagekost moeten volledig door de producent gedragen worden.

De bijdrage van de producent moet, indien mogelijk, worden gedifferentieerd op een wijze die de circulaire economie bevordert. Daarbij zal rekening gehouden worden met, indien beschikbaar, Europese criteria zodat er geen verstoring optreedt van de interne markt. De repareerbaarheid moet in dit kader worden bekeken in verhouding tot de nieuwprijs. Er moet een voldoende grote economische stimulans zijn om het product te repareren. Tot slot wordt aangegeven dat de bijdragen niet meer mogen bedragen dan de kosten die nodig zijn om de afvalbeheersdiensten op kostenefficiënte wijze te verrichten.

De nieuwe regels mbt kostendekking zijn niet van toepassing op regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid die zijn vastgesteld voor afgedankte elektrische en elektronische apparatuur, afgedankte voertuigen of afgedankte batterijen en accu's. Voor deze stromen zijn het de financieringsafspraken vastgelegd in aparte Europese richtlijnen, die blijven gelden. Daarom worden ze hier in dit artikel uitgezonderd, zodat er voor deze stromen niets wordt gewijzigd. Dit is ook zo voorzien in de kaderrichtlijn afvalstoffen.

Artikel 13

Artikel 25 wordt aangepast omdat het niet in lijn is met de beleidskeuze om bedrijven de mogelijkheid te bieden beroep te doen op de huishoudelijke ronde voor zover het bedrijfsafval betreft dat naar aard, samenstelling en hoeveelheid vergelijkbaar is met huishoudelijk afval. Het afgiftebewijs is niet verplicht bij huishoudelijk afval en bij huishoudelijke rondes wordt dit bijgevolg vaak ook niet

voorzien, zeker niet indien het inzameling met zakken betreft. Het is daarom nuttig om een uitzondering te voorzien op het afgiftebewijs voor dit vergelijkbaar bedrijfsafval. Indien het om grotere hoeveelheden bedrijfsafval gaat, dan blijft het afgiftebewijs uiteraard wel verplicht, ongeacht of dat afval wordt ingezameld door private inzamelaars dan wel door lokale overheden die een specifieke dienstverlening aanbieden aan bedrijven. Hierbij hebben we aandacht voor het gelijke speelveld tussen publieke en private inzamelaars, waarbij we toezien op implementatie in de praktijk.

Artikel 14

Dit artikel wijzigt artikel 30, §5 en stelt dat wanneer gevaarlijke afvalstoffen gemengd zijn en toch niet van elkaar moeten gescheiden worden, hun verwerking moet plaatsvinden in een installatie die is vergund voor de verwerking van gevaarlijk afval.

Artikel 15

Deze toevoeging in het vierde lid vult een hiaat aan in de formulering van artikel 33/6. Het is een noodzakelijke technische aanpassing om de juiste scope van constructies af te bakenen, meer specifiek de groep van publieke constructies die niet op basis van een asbestinventarisatetest moeten aantonen dat de verplichtingen inzake asbestverwijdering tegen respectievelijk 2034 en 2040 werden gerealiseerd. Niet-publieke constructies met risicobouwjaar vallen immers niet onder voormelde verplichtingen.

Artikel 16

Het opheffen van het woord "geldig" in het eerste lid van paragraaf 1 is nodig om eigenaars toe te laten ook te voldoen aan de eigenaarsverplichting om voor een toegankelijke constructie met risicobouwjaar uiterlijk op 31 december 2031 over een asbestinventarisatetest te beschikken indien de geldigheidsduur is overschreden. Voor de eigenaarsverplichtingen om bij overdracht over een asbestinventarisatetest te beschikken blijft de verplichting van een geldig asbestinventarisatetest wel behouden. Dan mag op basis van de datum van het asbestinventarisatetest op het moment van het sluiten van een onderhandse akte of overeenkomst de geldigheidsduur niet overschreden zijn.

De toevoeging van het tweede lid van paragraaf 1 is noodzakelijk om technisch de aflevering van een asbestinventarisatetest per unieke wooneenheid te garanderen. De opname van twee of meer wooneenheden in één asbestinventaris en asbestinventarisatetest is niet mogelijk. Per wooneenheid moet een afzonderlijke asbestinventaris opgemaakt worden en een afzonderlijk asbestinventarisatetest afgeleverd worden. In de authentieke bronnen waaruit de databank asbestinventarisatie haar gegevens ophaalt, zijn wooneenheden immers gescheiden. Door deze afbakening aligneert de opmaak van een asbestinventaris en de aflevering van een asbestinventarisatetest ook met de opmaak van Energieprestatiecertificaten per wooneenheid en de ontsluiting via het platform Woningpas.

Het opheffen van het woord "geldig" in het derde lid van paragraaf 1 voor gemeenschappelijke delen is op basis van dezelfde motivatie als de opheffing in het eerste lid van paragraaf 1.

De toevoeging in het derde lid van paragraaf 1 is noodzakelijk om voor de opmaak van een asbestinventarisatetest voor constructies met gemene delen behorende tot één eigendom te kunnen aligneren met de bepaling voor constructies met gemene delen met meerdere eigendommen (mede-eigendom). Net zoals bij constructies met mede-eigendom kan de feitelijke situatie bij constructies onder één eigendom identiek zijn. Voorbeelden hiervan zijn collectieve gebouwen met verhuur van

individuele wooneenheden of individuele bedrijfsunits. De motivering en noodzaak om voor de gemene delen een apart asbestinventarisatetest te kunnen opmaken, zijn gelijklopend aan deze voor de richtlijnen bij gedwongen mede-eigendom. Deze toevoeging maakt het mogelijk uniformiteit te brengen in de richtlijnen voor de asbestinventarisatie van gemene delen en werkt efficiënter en kostenbesparend voor de eigenaar en gebruiker.

De toevoeging in het vierde lid van paragraaf 1 delegeert aan de Vlaamse Regering de verdere uitwerking van de verplichtingen van een afzonderlijk asbestinventarisatetest per wooneenheid en voor gemeenschappelijke delen in mede-eigendom. Er wordt ook een delegatie gegeven voor het verder uitwerken van de richtlijnen voor de opmaak van een asbestinventaris voor het opnemen van een geheel gebouw, delen van een gebouw of meerdere gebouwen in één dan wel meerdere asbestinventarissen.

Artikel 17

De toevoeging in paragraaf 3, tweede lid omvat de richtlijnen in het Inspectieprotocol voor het opmaken van een asbestinventaris voor het opnemen van een geheel gebouw, delen van een gebouw of meerdere gebouwen in één dan wel meerdere asbestinventarissen. Dit op basis van de aanwezigheid van gebouweenheden, wooneenheden of gemeenschappelijke delen.

De toevoeging in paragraaf 3 tussen het tweede en derde lid stelt algemeen de verplichting aan de eigenaar om de opdrachthoudende asbestdeskundige inventarisatie het mogelijk te maken een volledige asbestinventarisatie uit te voeren zoals hem opgelegd is in het Inspectieprotocol. Dit houdt in dat de asbestdeskundige inventarisatie een vrije en veilige toegang moet kunnen hebben voor de te inspecteren constructies. Er is een delegatie voorzien aan de Vlaamse Regering om nadere regels te bepalen.

De vervanging in paragraaf 4 eerste lid concretiseert welke persoonsgegevens de asbestdeskundige moet bewaren tot het moment van aflevering van een geldig asbestinventarisatetest overeenkomstig artikel 33/11.

De vervanging in paragraaf 4, vierde lid concretiseert de in de databank opgenomen persoonsgegevens.

Artikel 18

De toevoeging aan paragraaf 1, tweede lid voorziet de mogelijkheid aan de Vlaamse Regering om voor de opmaak van een asbestinventaris de regels te bepalen voor de gemeenschappelijke delen indien geen sprake is van mede-eigendom. Dit is het geval bij de verhuur van verschillende gebouweenheden behorende tot éénzelfde eigendom. Op die manier aligneert de opmaak van een asbestinventaris voor gemeenschappelijke delen behorende tot één eigendom met deze in het geval van mede-eigendom.

De toevoeging aan paragraaf 4 bakent de aflevering af van asbestinventarisatetesten per wooneenheid gekoppeld aan de verplichting van eigenaars van toegankelijke constructies met risicobouwjaar om over een geldig asbestinventarisatetest te beschikken bij overdracht. De motivering is analoog aan deze voor de toevoeging in artikel 33/9 paragraaf 1 eerste lid.

Artikel 19

De toevoegingen in het derde lid delegeren aan de Vlaamse Regering de mogelijkheid om de taken van een certificatie-instelling te bepalen.

De toevoeging van het vijfde lid beschrijft de scope van een certificatiereglement. De inhoud en wijze van vaststelling van dit certificatiereglement wordt gedelegeerd aan de Vlaamse Regering om een verdere uitwerking mogelijk te maken.

Artikel 20

De inleidende zin van artikel 36 is aangepast aan de gewijzigde Kaderrichtlijn afval. De vier voorwaarden voor einde-afval dienen niet alleen als grondslag voor het vaststellen van Europese of Vlaamse criteria voor specifieke afvalstoffen, maar vormen op zichzelf het toetsingskader voor de beoordeling van de einde-afvalstatus van alle afvalstoffen waarvoor (nog) geen criteria zijn vastgesteld. De eerste voorwaarde is gewijzigd, in die zin dat niet moet worden beoordeeld of sprake is van een 'gebruikelijke' toepassing, maar of het door recycling verkregen materiaal bestemd is om te worden gebruikt voor een specifiek doel.

Artikel 21

Dit artikel is aangepast aan de gewijzigde Kaderrichtlijn afval. De gewijzigde Kaderrichtlijn afval is uitgebreid met aspecten waar de Europese en nationale criteria minimum betrekking op moet hebben. Deze zijn overgenomen in artikel 39, §2. Het 4^e criterium moet zo gelezen worden dat de inzet van de afvalstof die einde afval geworden is, netto geen bijkomende negatieve milieu-effecten heeft ten opzichte van de inzet van een primaire grondstof.

Artikel 22

Dit artikel is aangepast aan de gewijzigde Kaderrichtlijn afval. Artikel 40 bevat de basis voor de geval-tot-geval benadering die de OVAM toepast, naast de vermelding van het systeem van grondstofverklaringen wordt nu ook een kader gecreëerd voor de zelfbeoordeling afval – grondstof door de houder. In die situaties waar geen specifieke Europese of Vlaamse criteria bestaan voert de houder een zelfbeoordeling uit op basis van de voorwaarden voor einde-afval uit artikel 36 of de voorwaarden voor bijproducten uit artikel 37 van het Materialendecreet. Deze zelfbeoordeling mag echter niet gebeuren voor afvalstoffen of bijproducten die als brandstof worden ingezet. Verder wordt in dit artikel verduidelijkt wie er op moet toezien dat een materiaal voldoet aan de vereisten van de wetgeving inzake chemische stoffen en producten. Dit betekent bijvoorbeeld dat gecontroleerd moet worden of het materiaal voldoet aan de parameters in de POP-verordening, beperkingen en autorisatie in REACH,... De wetgeving inzake chemische stoffen en producten is pas van toepassing wanneer het materiaal niet of niet meer als een afvalstof moet worden beschouwd. Dit gaat dan bijvoorbeeld om de registratie en informatieverplichtingen uit REACH, indeling volgens de CLP-verordening, opstelling van een veiligheidsinformatiefiche,... Op die manier wordt een beter kader gecreëerd om de uitwisseling van reststromen tussen twee bedrijven in kader van industriële symbiose te vergemakkelijken.

Artikel 23

In de nieuwe richtlijn (EU) 2019/883 werd de definitie van "scheepsafval" vervangen door "afval van schepen":

o "scheepsafval": afval, met inbegrip van sanitair afval, en residuen, niet zijnde ladingresiduen, die ontstaan tijdens de bedrijfsvoering van een schip en vallen onder het toepassingsgebied van de bijlagen I, IV en V van Marpol 73/78, en ladinggebonden afval zoals omschreven in de Guidelines voor de uitvoering van bijlage V van MARPOL 73/78;

o "afval van schepen": al het afval, met inbegrip van ladingresiduen, dat tijdens de exploitatie van een schip of tijdens laad-, los- en schoonmaakactiviteiten ontstaat en binnen het toepassingsgebied van de bijlagen I, II, IV, V en VI bij het MARPOL-verdrag valt, evenals passief opgevist afval.

Teneinde dezelfde terminologie te gebruiken dient ook in artikel 41 van het Materialendecreet de term "scheepsafval" vervangen te worden door "afval van schepen".

- Passief opgevist afval:

De bepalingen van artikel 41 van het Materialendecreet hebben betrekking op het verhalen van de kosten voor het gebruik van de havenontvangstvoorzieningen

verbonden aan de afgifte, behandeling en verwerking van het afval van schepen. Niettegenstaande "passief opgevist afval" ook onder de definitie van "afval van schepen" valt, voorziet artikel 8.2.d van richtlijn (EU) 2019/883 dat voor passief opgevist afval een andere regeling geldt:

"om te voorkomen dat de kosten van de inzameling en verwerking van passief opgevist afval uitsluitend door havengebruikers worden gedragen, dekken de lidstaten die kosten, in voorkomend geval, met de inkomsten uit alternatieve financieringsregelingen, waaronder uit regelingen voor afvalbeheer en uit beschikbare Unie-, nationale of regionale financiering".

Dus verschillend van de kostendekkingsregeling voor afval dat "normaal" door schepen gegenereerd wordt (operationeel afval en ladingresiduen), mag de kost voor inzameling en verwerking van passief opgevist afval niet door de havengebruikers (in dit geval de vissers) worden gedragen. Daarom wordt in artikel 41 de uitzonderingsbepaling voor passief opgevist afval meegenomen.

Artikel 24

De afvalsector vraagt om een gelijk speelveld, waarbij alle spelers zich aan de regelgeving houden. Een belangrijk instrument daarbij zijn de registers waarin inzamelaars, handelaars, makelaars en vervoerders van afvalstoffen worden opgenomen. Enkel wie opgenomen is in het register kan in Vlaanderen deze activiteiten uitvoeren. Als spelers niet aan bepaalde voorwaarden voldoen, kan hen de opname in het register geweigerd worden. Spelers die zich niet aan bepaalde voorwaarden houden bij het uitvoeren van hun activiteiten, kunnen ook uit het register geschrapt worden. Het toezicht op deze voorwaarden vereist evenwel veel werk. De optie van een retributie, die expliciet ook kan worden gebruikt voor het toezicht op de registratievoorwaarden, kan helpen om de kosten voor dit werk te dekken. Met de opbrengsten van die retributie zouden bepaalde (bv. administratieve) handelingen die gepaard gaan met het toezicht, eventueel ook uitbesteed worden. Artikel 66 regelt alle retributies in het materialendecreet. Het betreft hier een kleine aanpassing in artikel 66, §1 aan de omschrijving van de retributie die vandaag reeds gevraagd kan worden voor de opname in het register vermeld in artikel 13.

Artikel 25

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 26

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 27

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 28

Dit artikel behoeft geen toelichting.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlagen

Concordantietabel A voor omzetting van richtlijn (EU) 2018/851 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen in het materialendecreet

Artikel in richtlijn (EU) 2018/851	Artikel in richtlijn 2008/98/EG in gewijzigde vorm	Artikel in voorliggend ontwerp van decreet	Artikel in materialendecreet in gewijzigde vorm	Toelichting
Artikel 1, 1)	Artikel 1	Artikel 5	Artikel 4, §2	Met deze wijziging maken we duidelijk dat het materialendecreet als doel heeft maatregelen te voorzien ter bevordering van een circulaire economie en van afvalpreventie.
Artikel 1, 2)	Artikel 2, lid 2, e)	Artikel 4, 1°	Artikel 3, §1, g)	Stoffen voor zeker gebruik als voedermiddelen worden uitgesloten van de afvalstoffendefinitie door een punt g) toe te voegen aan de lijst met uitzonderingen op de afvalstoffendefinitie. In de memorie is verduidelijkt dat stoffen die bestemd zijn als voedermiddel, maar uiteindelijk daar toch niet voor worden gebruikt, wel als afvalstof kunnen worden beschouwd.
Artikel 1, 3), a)	Artikel 3, 2bis Artikel 3, 2ter Artikel 3, 2quater	Artikel 4, 5° Artikel 4, 8° Artikel 4, 3°	Artikel 3, §1, 13°/1 Artikel 3, §1, 11°	De definities voor niet-gevaarlijke afvalstof en stedelijk afval worden overgenomen uit de kaderrichtlijn.
Artikel 1, 3), b)	Artikel 3, 4	Artikel 4, 3°	Artikel 3, §1, 9°	De definitie voor bioafval wordt overgenomen uit de kaderrichtlijn. We voegen aan de definitie ook het bioafval van voedingsdiensten toe. De term "voedingsdiensten" wordt gebruikt in een gedelegeerd besluit van de Europese Commissie met betrekking tot metingen van levensmiddelenafval. Onder deze voedingsdiensten vallen diverse horeca-activiteiten: niet enkel de restaurants,

				maar ook de drankverstrekkers, snackbars, zoals frituren enz. Wij denken immers dat het de intentie is van de kaderrichtlijn om dit soort diensten mee in rekening te brengen.
Artikel 1, 3), c)	Artikel 3, 4bis	Artikel 4, 4°	Artikel 3, §1, 19°/1	De definitie voor levensmiddelenafval wordt overgenomen uit de kaderrichtlijn.
Artikel 1, 3), d)	Artikel 3, 9	Artikel 4, 7°	Artikel 3, §1, 7°	De definitie voor afvalbeheer of afvalstoffenbeheer wordt overgenomen uit de kaderrichtlijn
Artikel 1, 3), e)	Artikel 3, 12	Artikel 4, 6°	Artikel 3, §1, 24°, c)	De definitie voor preventie is opgenomen in het materialendecreet en overgenomen uit de kaderrichtlijn. Materialen zijn in het materialendecreet zeer breed gedefinieerd en kunnen zowel slaan op grondstoffen, producten als afvalstoffen. Vandaar dat het woord "product" overbodig is in de definitie voor preventie.
Artikel 1, 3), f)	Artikel 3, 15bis	Nvt	Nvt	Deze term wordt in de kaderrichtlijn enkel gebruikt in het artikel rond de rapportering van data aan de Europese Commissie. Er worden verder geen verplichtingen of andere afspraken aan verbonden. Daarom is het niet nodig deze definitie over te nemen in het materialendecreet.
Artikel 1, 3), g)	Artikel 3, 17bis	Nvt	Nvt	Deze definitie zal worden omgezet in Vlarema omdat ze enkel zal worden gebruikt ter verduidelijking van de R-code.
Artikel 1, 3), h)	Artikel 3, 21	Artikel 4, 7°	Artikel 3, §1, 25°/1	De definitie voor regeling van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid wordt overgenomen uit de kaderrichtlijn.
Artikel 1, 4)	Artikel 4, 3	Artikel 7 en 8	Artikel 9, §3	Het decreet voorziet verschillende grondslagen voor de inzet van economische instrumenten. Artikel 9, §3 is een nieuw artikel dat het principe verankert dat de inzamelformules die gebruikt worden bij de inzameling van

			<p>Artikel 10, §1</p> <p>Artikel 15</p> <p>Artikel 16</p> <p>Artikel 21</p> <p>Artikel 26</p> <p>Artikel 41</p> <p>Artikel 42</p> <p>Artikel 43</p> <p>Artikel 45</p> <p>Artikel 46</p>	<p>afvalstoffen zo georganiseerd worden dat het aanbieden van restafval wordt ontmoedigd en het gescheiden aanbieden van recycleerbaar afval wordt aangemoedigd, conform voorbeeld 2 uit bijlage IVbis uit de kaderrichtlijn.</p> <p>Artikel 10, §1 verankert het principe “de vervuiler betaalt” in het afvalbeheer.</p> <p>Artikel 15 voorziet de mogelijkheid tot het geven van subsidies ter bevordering van maatregelen die de afvalhiërarchie ondersteunen, conform voorbeeld 12 uit bijlage IVbis van de kaderrichtlijn.</p> <p>Artikel 16 voorziet de vergroening van overheidsaankopen, conform voorbeeld 7 uit bijlage IVbis van de kaderrichtlijn.</p> <p>Artikel 21 legt de grondslag voor het verhalen van een financiële verantwoordelijkheid op producenten in kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, conform voorbeeld 4 uit bijlage IVbis van de kaderrichtlijn.</p> <p>Artikel 26 legt het principe vast dat lokale besturen de kosten van het afvalbeheer moeten verhalen op de afvalstoffenproducent en voorziet de mogelijkheid om een tarievenvork in te stellen voor de inzameling van restafval om zo het aanbieden van restafval duurder te maken dan gescheiden aangeboden afval.</p> <p>Artikel 41, 42 en 43 verhaalt kosten voor de afvalafgifte van schepen op de scheepvaart. Artikel 45 en 46 voeren een stort- en verbrandingsheffing in om recyclage aan te moedigen, conform voorbeeld 1 uit bijlage IVbis uit de kaderrichtlijn.</p>
Artikel 1, 5), a)	Artikel 5, 1	Reeds geïmplementeerd	Artikel 37 Artikel 39	Deze artikelen voorzien de mogelijkheid om criteria op te

			Artikel 40	stellen die aangeven wanneer een reststroom kan worden beschouwd als een bijproduct en indien nodig een grondstofverklaring af te leveren.
Artikel 1, 5), b)	Artikel 5, 2	Nvt	nvt	Dit artikel houdt een opdracht in voor de Europese Commissie en kan dus niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 5), c)	Artikel 5, 3	Artikel 17	Artikel 39, §2	Dit artikel voorziet de mogelijkheid criteria op te stellen voor bijproducten, conform de kaderrichtlijn.
Artikel 1, 6), a)	Artikel 6, 1	Artikel 16	Artikel 36	De criteria voor einde afval worden letterlijk overgenomen uit de kaderrichtlijn.
Artikel 1, 6), b)	Artikel 6, 2	Artikel 21 Artikel 22	Artikel 39, §2 Artikel 40, §2	Deze artikelen voorzien de mogelijkheid criteria op te stellen voor einde afval, conform de kaderrichtlijn.
Artikel 1, 6), c)	Artikel 6, 3	Artikel 21 en 22	Artikel 40, §3	De bepalingen uit de kaderrichtlijn worden hier letterlijk overgenomen.
Artikel 1, 7), a)	Artikel 7, 1	Nvt	nvt	Dit artikel houdt een opdracht in voor de Europese Commissie en kan dus niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 7), b)	Artikel 7, 2	Nvt	nvt	Dit artikel houdt een opdracht in voor de Europese Commissie en kan dus niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 7), c)	Artikel 7	Nvt	nvt	Dit artikel houdt een opdracht in voor de Europese Commissie en kan dus niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 8), a)	Artikel 8, 1	Artikel 11, 2°	Artikel 21, §1, 2bis	Dit artikel wordt quasi letterlijk overgenomen uit de richtlijn.
Artikel 1, 8), b)	Artikel 8, 2	Artikel 11, 3°	Artikel 21, §1, 4	Dit artikel wordt quasi letterlijk overgenomen uit de richtlijn.
Artikel 1, 8), c)	Artikel 8, 5	Nvt	nvt	Dit artikel houdt een opdracht in voor de Europese Commissie en kan dus niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 9)	Artikel 8bis	Artikel 12	Artikel 21/1	Dit artikel wordt quasi letterlijk overgenomen uit de richtlijn. We maken geen gebruik van de uitzonderingsclausule om de financiële verantwoordelijkheid van producenten in bepaalde

				gevallen te beperken tot 50 voor bestaande regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Punt 5 1e lid behoeft geen omzetting in de kaderrichtlijn omdat dit opgenomen wordt in de monitorings- en handhavingsactiviteiten die de Vlaamse overheid opneemt. Punt 5, 2 ^e lid is niet aan de orde omdat wij in het Vlaams Gewest niet werken met meerdere beheersorganismen. Punt 5, 3 ^e en 4 ^e lid en punt 6 zijn te behandelen in Vlarema.
Artikel 1, 10)	Artikel 9	Artikel 9	Artikel 17, §2	Dit artikel wordt quasi letterlijk overgenomen uit de richtlijn, voor zover ze geen opdrachten inhouden voor de Europese Commissie.
Artikel 1, 11)	Artikel 10	Nvt	Artikel 9, §1	Dit vergt geen wijziging van artikel 9, §1 vermits dit reeds voldoet aan de vereisten van het artikel in de nieuwe richtlijn.
Artikel 1, 12), a)	Artikel 11	Nvt	nvt	Dit artikel betreft slechts een wijziging van een titel in de kaderrichtlijn.
Artikel 1, 12, b)	Artikel 11	Nvt	nvt	Is te behandelen in Vlarema
Artikel 1, 12, c)	Artikel 11	Nvt	nvt	Is te behandelen in Vlarema en uitvoeringsplannen
Artikel 1, 12, d)	Artikel 11	Nvt	nvt	Het Vlaams Gewest kan geen beroep doen op deze uitzonderingsbepalingen.
Artikel 1, 12, e)	Artikel 11	Nvt	nvt	Dit artikel houdt een opdracht in voor de Europese Commissie en kan dus niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 13	Artikel 11bis	Nvt	nvt	Dit artikel betreft voorschriften inzake berekeningen van de mate waarin doelstellingen zijn verwezenlijkt. Deze voorschriften zullen worden gevolgd wanneer het Vlaams Gewest rapporteert aan de Europese Commissie.
Artikel 1, 14)	Artikel 12	Nvt	nvt	De wijziging heeft betrekking op een opdracht voor de Europese Commissie die niet kan worden omgezet in Vlaamse wetgeving.

Artikel 1, 15)	Artikel 14	Artikel 8	Artikel 10, §1	De bepalingen uit de kaderrichtlijn worden quasi letterlijk overgenomen.
Artikel 1, 16)	Artikel 18	Artikel 14	Artikel 30, §5	De bepaling uit de kaderrichtlijn wordt quasi letterlijk overgenomen.
Artikel 1, 17)	Artikel 20	Nvt	nvt	Is te behandelen in Vlarema
Artikel 1, 18)	Artikel 21	Nvt	nvt	Is te behandelen in Vlarema
Artikel 1, 19)	Artikel 22	Nvt	nvt	De wijziging heeft betrekking op een opdracht voor de Europese Commissie die niet kan worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 20)	Artikel 27	Nvt	nvt	De wijziging heeft betrekking op een opdracht voor de Europese Commissie die niet kan worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 21)	Artikel 28	Artikel 10	Artikel 18, §6	De bepalingen uit de kaderrichtlijn worden overgenomen. Wij voldoen reeds aan de doelstellingen van de stortrichtlijn 1999/31/EG, waardoor geen expliciete vermelding meer nodig is van een strategie om aan deze doelstellingen te geraken.
Artikel 1, 22)	Artikel 29	Artikel 9	Artikel 17, §2	De bepalingen worden overgenomen uit de kaderrichtlijn.
Artikel 1, 23)	Artikel 30, lid 2	Nvt	nvt	Dit artikel betreft een opdracht voor het Europees Milieuagentschap en moet niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 24)	Artikel 33	Nvt	nvt	Dit betreft een opdracht voor de Europese Commissie en kan niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 25), a)	Artikel 35	Artikel 7	Artikel 6, §1	De bepalingen worden overgenomen uit de kaderrichtlijn.
Artikel 1, 25), b)	Artikel 35	Nvt	nvt	Is te behandelen in Vlarema
Artikel 1, 26)	Artikel 36	Nvt	Artikel 12, §1	Het huidige artikel voldoet reeds aan de gewijzigde kaderrichtlijn en moet dus niet aangepast worden. Zwerfvuil is inbegrepen in de definitie van afvalstoffen.
Artikel 1, 27)	Artikel 37	Nvt	nvt	Dit heeft betrekking op de wijze van rapporteren en moet

				niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 28)	Artikel 38	Nvt	nvt	Dit betreft een opdracht voor de Europese Commissie en kan niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 29)	Artikel 38bis	Nvt	nvt	Dit betreft een opdracht voor de Europese Commissie en kan niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 30)	Artikel 39	Nvt	nvt	Dit betreft een opdracht voor de Europese Commissie en kan niet worden omgezet in Vlaamse wetgeving.
Artikel 1, 31)	Bijlage II	Nvt	nvt	Is te behandelen in Vlarema
Artikel 1, 32)	Bijlagen IVbis en IVter	Nvt	nvt	De mate waarin wordt tegemoet gekomen aan bijlage IVbis wordt besproken bij artikel 1, 4). De bijlage IVter is niet van toepassing op het Vlaamse Gewest.

Concordantietabel A voor omzetting van richtlijn (EU) 2019/883 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen in het materialendecreet

Artikel in richtlijn (EU) 2019/883	Artikel in voorliggend ontwerp van decreet	Artikel in materialendecreet in gewijzigde vorm	Toelichting
Artikel 1 tem 8	nvt	Nvt	De omzetting van deze artikelen zal, waar nodig en passend, gebeuren in Vlarema.
Artikel 8.2.d	Artikel 24	Artikel 41	
Artikel 9 tem 25	Nvt	Nvt	De omzetting van deze artikelen zal, waar nodig en passend, gebeuren in Vlarema.

Concordantietabel A voor omzetting van richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende milieueffecten van kunststofproducten in het materialendecreet

Artikel in richtlijn (EU) 2019/904	Artikel in voorliggend ontwerp van decreet	Artikel in materialendecreet in gewijzigde vorm	Toelichting

Artikel 1 en 2	Nvt	Nvt	Deze artikelen behoeven geen omzetting in het materialendecreet
Artikel 3 tem 7	Nvt	Nvt	De omzetting van deze artikelen zal, waar nodig en passend, gebeuren in Vlarema.
Artikel 8	Artikel 12	Artikel 21, §2, 5°	Het principe dat de zwerfvielkosten moeten gedragen worden door de producent enkel voor die producten benoemd in de richtlijn 2019/904, wordt hier uitgebreid naar alle producenten die producten op de markt brengen die een relevant aandeel hebben in de kost en de milieu-impact van zwerfviel.
Artikel 9 tem 19	Nvt	Nvt	De omzetting van deze artikelen zal, waar nodig en passend, gebeuren in Vlarema.

Concordantietabel B voor omzetting van richtlijnen

- (EU) 2018/851 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van richtlijn 2008/98/EG betreffende afvalstoffen in het materialendecreet
- (EU) 2019/883 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen, tot wijziging van Richtlijn 2010/65/EU en tot intrekking van Richtlijn 2000/59/EG
- richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu

Artikel in voorliggend ontwerp van decreet	Artikel in materialendecreet (*) in gewijzigde vorm (* Indien niet in materialendecreet, dan wordt dit apart vermeld)	Artikel in Europese richtlijn	Toelichting
Artikel 1	Nvt	Nvt	
Artikel 2	artikel 10.3.3, §2 van het DABM	richtlijn 2019/883 algemeen	
Artikel 3	Nvt	Nvt	
Artikel 4	Artikel 3, §1	Artikel 2 van richtlijn 2018/851	
Artikel 5	Artikel 4, §2	Artikel 1, 1) van richtlijn 2018/851	
Artikel 6	Artikel 6, §1	Artikel 1, 25, a) van richtlijn 2018/851	
Artikel 7	Artikel 9, §3	Art. 1, 4) en voorbeeld 2 van bijlage IVbis van richtlijn 2018/851	In artikel 9, §3 wordt het principe verankerd dat de formules voor afvalinzameling de afvalproducent moeten stimuleren afvalstoffen gescheiden aan te bieden.

			Dit betekent dat ook de tariefformules deze gescheiden aanbieding moeten aanmoedigen conform het aanbevolen voorbeeld 2 van bijlage IVbis van richtlijn 2018/851.
Artikel 8	Artikel 10	Artikel 1, 15) van richtlijn 2018/851	
Artikel 9	Artikel 17, §2	Artikel 1, 10) van richtlijn 2018/851	
Artikel 10	Artikel 18, §6	Artikel 1, 21) van richtlijn 2018/851	
Artikel 11, 1° tem 4°	Artikel 21, §1	Artikel 1, 8) van richtlijn 2018/851	
Artikel 11, 5°	Artikel 21, §2	Artikel 8 van richtlijn 2019/904	Het principe dat producenten de zwerfvuilkosten dragen van de producten die in richtlijn 2019/904 worden opgesomd, wordt veralgemeend naar alle producten die een relevant aandeel hebben in de kost en milieu-impact van zwerfvuil.
Artikel 12	Artikel 21/1	Artikel 1, 9)	
Artikel 13	Artikel 25, §2	Nvt	Dit artikel betreft geen omzetting van een richtlijn.
Artikel 14	Artikel 30, §5	Artikel 1, 16) van richtlijn 2018/851	
Artikel 15	Artikel 33/6, lid 4	Nvt	Dit artikel betreft geen omzetting van een richtlijn.
Artikel 16	Artikel 33/9, §1	Nvt	Dit artikel betreft geen omzetting van een richtlijn.
Artikel 17	artikel 33/10, §4, lid 4	Nvt	Dit artikel betreft geen omzetting van een richtlijn.
Artikel 18	Artikel 33/14	Nvt	Dit artikel betreft geen omzetting van een richtlijn.
Artikel 19	Artikel 33/16	Nvt	Dit artikel betreft geen omzetting van een richtlijn.
Artikel 20	Artikel 36	Artikel 1, 6), a)	
Artikel 21	Artikel 39, §2	Artikel 1, 6), b)	
Artikel 22	Artikel 40, §2 en §3	Artikel 1, 6), b) en c)	
Artikel 23	Artikel 41	Artikel 2.3 en 8.2.d van richtlijn 2019/883	
Artikel 24	Artikel 66, §1	Nvt	Dit artikel betreft geen omzetting van een richtlijn.
Artikel 25	Nvt	Nvt	
Artikel 26	Nvt	Nvt	
Artikel 27	Nvt	Nvt	
Artikel 28	Nvt	Nvt	

